ГАЗЭТА РАБОЧА-СЯЛЯНСКАЙ МОЛАДЗІ БЕЛАРУСІ

ПРОЛЕТАРЫ УСІХ КРАЁЎ ЗЛУЧАЙЦЕСЯ!

ЧЫРВОНАЯ ЗЬМЕНА

ОРГАН ЦЭНТРАЛЬНАГА І МЕНСКАГА КОМІТЭТАЎ ЛЕНІНСКАГА КОМУНІСТЫЧНАГА САЮЗУ МОЛАДЗІ БЕЛАРУСІ

№ 32 (414) Пятніца, 18 сакавіка 1927 г. | Выходзіць тры разы на тыдню У СЕРАДУ, ПЯТНІЦУ І НЯДЗЕЛЮ | Год выд. VII. | Рэдактар прымае ад 12 да 2 гадз. дню. Сакратар ад 10—12 і ад 2—3 гадз. Тэл. № 903. | Адрас рэдакцыі газэты „Чырвоная Зьмена“: Менск, Комсам. 25.

Акругкомам, Райкомам і ячэйкам ЛКСМБ

У гэтым нумары газэты «Чырвоная Зьмена» зьмяшчаюцца два лісты ад удзельніц нарад кваліфікаваных работніц і замужніх комсамолак.

У гэтых лістох закранута шмат цікавых пытаньняў.

Цэнтральны камітэт ЛКСМБ раіць грунтоўна прапрацаваць гэтыя лісты на адчыненых сходах ячэек, а таксама на нарадах работніц.

Пасьля абгаварэньня лістоў трэба прымаць конкрэтныя пастановы, копіі якіх неабходна дасылаць у рэдакцыю газэты «Чырвоная Зьмена».

Пасьля прапрацоўкі лістоў на ячэйках пытаньні будуць разглядацца на пасяджэньні бюро ЦК.

Сакратар ЦК ЛКСМБ **А. Бараньнікаў.**
Загадчык АПА **Д. Ратнэр.**

Усім ячэйкам ЛКСМБ Менскай акругі.

Акругком прапануе усім ячэйкам распрацаваць на адным з чарговых ячэйковых сходаў зьмяшчаныя ў гэтым нумары газ. «Чыр. Зьмена» лісты ад удзельніц нарад кваліфікаваных работніц і замужніх комсамолак.

Падрабязьней аб прапрацоўцы гэтага пытаньня глядзіце цыркуляр ЦК ЛКСМБ.

Нам. сакратара АК **Н. Рубін.**
Нам. загадчыка АПА **Ц. Гурвіч.**

Два бакі аднаго пытаньня.

Аб удзеле дзяўчат у грамадзкай працы, аб уцягненьні іх у комсамол — у нас шмат, як кажуць, „гаворыцца“.

Зараз нам патрэбна ад размаўленьняў перайсьці да практычнай працы ў гэтым напрамку, „узяць быка за рогі“.

Аб чым гэтак яскрава кажуць два цікавых дакументы — два надрукаваных у гэтым нумары газэты лісты комсамолак?

Перш за ўсё аб тым, што большая частка комсамольскіх ячэек не робіць аніякіх спроб да таго, каб хоць некалькі прыстасаваць работу да за патрабаваньняў дзяўчат і іх асаблівасьцям.

Па-другое — вытворчыя ячэйкі не досыць уважліва прыглядаюцца да таго, як ідзе кваліфікаваньне дзяўчат, прыстасаваньне іх да вытворчых умоў.

Наогул як пытаньні быту (хатняя праца замужніх комсамолак, ле ўвязка з грамадзкай дзейнасьцю), гэтак і пытаньні ўдзелу дзяўчат у вытворчасьці да апошняга часу знаходзілі сабе вельмі малую ўвагу з боку ячэек. У нас ёсьць традыцыя успамінаць „аб цяжкай долі жанчыны“ тольні ў сьвяточныя дні.

Зараз трэба гэтыя балючыя пытаньні шчыльна паставіць перад усёй організацыяй, абгаварыць іх і намеціць практычныя (слоў даволі!) мерапрыемствы.

Пасьля прапрацоўкі на ячэйках лістоў Менскіх комсамолак — гэтым пытаньнем зоймецца Цэнтральны Камітэт ЛКСМБ. Уся організацыя — праз абгаварваньне лістоў — павінна прыняць удзел у наступнай распрацоўцы гэтага пытаньня Цэнтральным Камітэтам ЛКСМБ.

Жыцьцё замежнай моладзі

Брытанская моладзь на абарону СССР!

Зьвярнуўшаяся на радзіму з СССР дэлегацыя брытанскай рабочай моладзі выбрала з сваёй асяродзіны спэцыяльны камітэт, які кіруе працаю па азнаямленьню рабочай моладзі Вялікабрытаніі з тым, што дэлегацыя бачыла ў Савецкім Саюзе. Але, галоўным чынам, праца камітэту накіравана да таго, каб стварыць адзіны фронт рабочай моладзі ў абароне сваіх правоў і для сумеснага выступленьня супроць рыхтуючагася нападу на Савецкі Саюз.

Гэтымі днямі камітэт выпусьціў адозву да маладых рабочых Вялікабрытаніі, у якім зварачае ўвагу ўсіх маладых рабочых на насоўваючуюся небясьпеку разрыву зносін з СССР.

У адозьве, між іншым, гаворыцца:

„Надыходзіць імпэрыялістычная бойка. У Кітай насылаюцца вайсковыя караблі і атрады забойцаў для таго, каб забясьпечыць неабмяжаваныя правы ангельскіх імпэрыялістых на эксплёатацыю народных мас гэтай краіны і прыгнечаньня яе насельніцтва. Пераможны наступ Кітайскай рэволюцыі, барацьба за нацыянальную незалежнасьць і соцыяльную свабоду наводзіць жах на імпэрыялістых. Брытанскія імпэрыялістыя прыпісваюць рускай рэволюцыі кіраўніцтва рэволюцыйным рухам у Кітаі. Для нас зьяўляецца зусім ясным, што велікабрытанскі ўрад прыкрывае паходам супроць СССР драпежніцкую наступальную політыку ангельскага імпэрыялізму у Кітаі.

Маладыя рабочыя Велікабрытаніі, вы павінны ведаць, што падрыхтоўваецца не толькі разрыў зносін з СССР, але і вайна. У гэты выключна апасны момант першая ангельская дэлегацыя рабочай моладзі у СССР зварачаецца да рабочай моладзі Англіі з заклікамі. Трэба ўсімі сродкамі змагацца супроць усякай спробы ўраду пачаць вайну супроць рабочых і сялян Савецкай Расіі. Маладыя рабочыя Англіі павінны рыхтавацца да абароны СССР.

Школа комсамольскага актыву ў Англіі

Патрэбнасьць у актыве ангельскага комсамолу выяўлялася ўвесь час. У сувязі з ростам організацый і прыцягненьнем новых сяброў з асяродзіны маладых гарнякоў ЦК было прымушана самымі тэрміновымі мерамі дамагчыся росту актыву.

28 Лютага у Лёндане адчынілася нацыянальная школа ангельскага комсамолу, якая працягнецца 4 тыдні.

Фашыстыя „апрацоўваюць“ дзяцей.

У Італіі міністр асьветы выдаў загад аб увядзеньні ва ўсіх школах урокаў рэлігіі. Урокі лічацца абавязковымі для ўсіх дзяцей без выключэньня. Так італьянскія фашыстыя хочуць апрацоўваць пролетарскіх дзяцей.

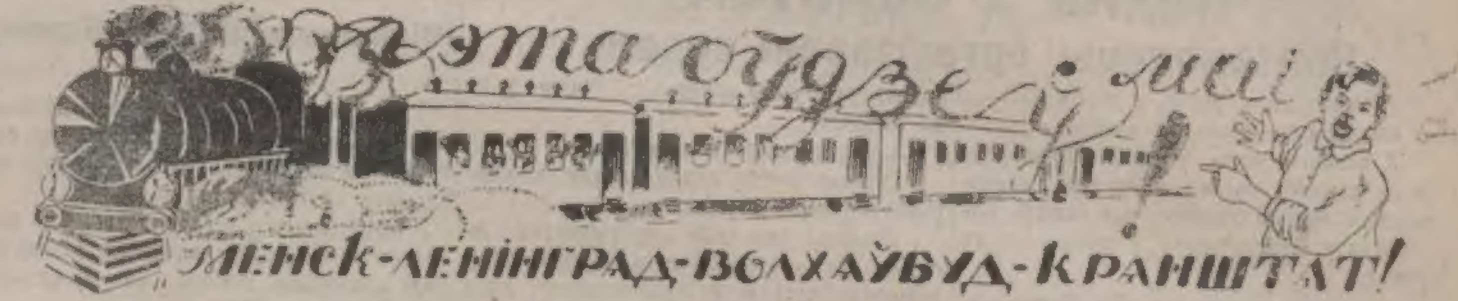
Страх перад піонэрамі

На пасяджэньні аўстрыйскага парлямэнту член пангерманскай партыі (імкнецца далучыць Аўстрыю да Нямеччыны) Зарбог унёс запытаньне, у якім патрабаваў прыняцьця мер супроць дзейнасьці аўстрыйскіх комуністычных піонэрскіх організацый.

Зарбог заклікаў урад прыняць меры для адмяжаваньня школьнікаў ад піонэ-

Як дарэмна ПАЕХАЦЬ у Ленінград?

КОНКУРС НА РАСПАЎСЮДЖВАНЬНЕ „ЧЫРВОНАЙ ЗЬМЕНЫ“.

Ячэйкі за працу!

Абвяшчаецца конкурс на распаўсюджваньне газэты **„Чырвоная Зьмена“.**

Умовы: — неабходна сабраць у сакавіку і красавіку месяцы ня менш 45 трохмесячных падпісчыкаў на «ЧЫРВОНУЮ ЗЬМЕНУ», пры чым **прэміі выдаюцца тым**, хто зьбярэ найбольшы лік трохмесячных падпісчыкаў.

У конкурсе могуць удзельнічаць, як ячэйкі цалкам, так і ўпаўнаважаныя па друку і асобныя комсамольцы.

Падпіска і грашовыя сумы ўдзельнікаў конкурсу павінны накіроўвацца **выключна** ў кантору Выдавецтва **„Чырвоная Зьмена“** (Комсамольская вул., д. № 25).

Прэміі: — 6 дармовых месц (уключае білет на чыгунку, яда, наведваньне музэю, тэатраў і г. д.) у надыходзячай у **маі экскурсыі** па маршруту — **Менск — Ленінград — Волхаўбуд — Краншт**ат.

Сьпіс атрымаўшых прэміі будзе апублікаваны ў газэце **„Чырвоная Зьмена“** ў першых лічбах мая.

Перавыбары гарадзкіх саветаў

Якія прапановы ўносіць моладзь?

Супроць наплыву беспрацоўных

(У беспрацоўных сяброў саюзу Нарпіт).

Сход распачаўся замесьця 10-й гадз. раньня... палова дванаццатай.

Большасьць — жанчыны дзяўчаты, якія усюды уносяць шумны настрой.

Сярод выступленьняў моладзі заслугоўвае ўвагі ў першую чаргу:

— Трэба прадастаўляць сямейным рабочым абавязкова сухія кватэры.

На жаль, гэта заява ў наказ ня была ўнесена, — яна павісла ў паветры... Нават ня прышлося ставіць яе на галасаваньне.

Другі «нумар» з боку моладзі патрапіў у наказ:

Папярэдзіць сельсаветы, каб яны не накіроўвалі беспрацоўных у Менск.

Сярод іншых момантаў пераважаючая частка прыпадае на кватэрную галіну:

— Рамонт камхозскіх дамоў... Упарадкаваць атрыманьне кватэр з жыліщчных т-ваў... Не высяляць з памяшканьняў беспрацоўных сяброў саюзу і г. д.

Усе гэтыя пункты унесены ў наказ.

У гарсавет абраны: дэпутатамі — т. т. Зароўскі (афіцыянт беспрацоўны) і Острын, кандыдатам да іх — т. Жорава (прачка).

В--аў.

Грошы і грошы...

(Завод «Пролетары»).

З самага пачатку рабочая моладзь заняла на сходзе крытычную пазыцыю адносна наказу.

Былі кінуты некаторыя пытаньні.

— Куды дзенуцца разбраньваныя падросткі? Непажадана, каб гэта выклікала скарачэньне ліку іншых рабочых.

На гэта старшыня сходу т. Рабіновіч адказваў, што падросткі будуць разбраньвацца ва усялякім выпадку своечасна. Што датыча прызначэньня іх на пасады, дык гэта не заўсёды можа адбівацца на цьвёрдых штатах.

Далей, па заяве моладзі быў унесен у наказ пункт:

— Прыняць меры супроць скарачэньня штату належна кваліфікаванай моладзі.

Побач дапоўнен наказ пунктам аб праўдзеньні культпрацы сярод беспрацоўных.

У адказных рэпліках т. Рабіновіч падкрэсьліваў мізэрнасьць гарсавецкіх сродкаў, дзякуючы чаму не заўсёды магчыма нават самыя лепшыя проэкты абяртаць у жыцьцёвыя.

На ўсё патрэбна грошы і грошы.

М.

Дэпутатаў ад моладзі.

(Фабрыка «Чырвоная Бярэзіна», Нова-Барысаў).

Хоць справаздачныя сходы на нашай фабрыцы і прайшлі ня вельмі актыўна, але ўдзел моладзі быў самы лепшы і асабліва калі надыйшоў час перавыбараў Гарсавету, дык старыя рабочыя бачылі вялізную актыўнасьць моладзі пачалі апошнюю высоўваць у дэпутаты гарадзкога савету.

У той час калі абгаварываліся кандыдаты ў дэпутаты, дык моладзь праходзіла без ніякіх супярэчаньняў. Толькі часта можна было пачуць галасы з залі, дзе сядзелі рабочыя:

— Хто? паўтарыце?

І старшыня сходу паўтарае:

— Т. Рухман.

Ізноў галасы, — добрая дзяўчына, абавязкова трэба абраць. Такія крыкі былі чутны пасьля кожнай маладой кандыдатуры.

Калі пасьля галасаваньня пачалі падлічваць, хто прайшоў, дык аказалася, што ад моладзі, маладых дэпутатаў абрана 7 чал. А гэта сьведчыць аб тым, што наша моладзь праявіла сябе перад старымі рабочымі, і што старыя рабочыя не пужаюцца ужо даручаць і нам моладзі адказную працу.

Мы бачым, што нашыя рабочыя пачалі лічыць і нас моладзь за людзей. Будзем спадзявацца, што нашыя маладыя дэпутаты выканаюць той наказ які ім даў сход рабочых.

С. Асіта.

ДЗЯЎЧЫНА Ў ШТАНОХ

Дырэктар увавеў Нюру у сьлясарны цэх к майстру. Майстар Дубаў прыпыніў працу, павярнуўся да іх і пытальна паглядаеў на Нюру і ўхмыльнуўся дырэктару.

— Новы вучань-вяўпэўнена прадставіў дырэктар — будзем яе вучыць.

Павольна Дубаў выцер руку аб хвартух і працягнуў яе Нюры. Яна пачырванела. Зьдзіўленьне і не здаволеньне было на твары Дубава. Усе трое маўчалі.

— Таварыш дырэктар, прымацоўвайце яе да Самолава — я ня буду...

— Самолаў заняты... у цябе вучаню няма...

Дубаў адвярнуўся, адкруціў ціскі і выняў недаконченую працу. Дырэктар пашоў. Нюра стаяла ня ведаючы куды дзець рукі. Вачыма кідала па майстэрні. «Тут буду працаваць... Тут вучыцца»... Нятак яна ўяўляла завод.

Майстар паклікаў яе пальцам.

— Вввы... ты... усу'ёа?!?

— Але!

Майстар у гэты дзень дольш з ёю не гаварыў. Але калі пасьля працы майстар мыў рукі бэнзынам, да яго падыходзілі рабочыя і казалі:

— Хны. Вось табе і сьлесар у спадніцы...

— Ня будзе з яе сьлесара, як кірцы — фэльчарам...

— І грошы народныя ў трубу...

Так прашоў першы дзень.

*

14 раз Нюра ужо вешала на табель свой № 142 і нічога не зьмянілася з першага дню яе паступленьня на завод. Шмат яна ўжо перацярпела за гэтыя 14 дзён. Было да сьлёз абідна, калі другія вучні-хлапцы адзін аднаму паказвалі «як Нюра трымае малаток» пры гэтым усе парываюцца ад сьмеху. Учора усе кагалам прышлі ў сьлясарную глядзець, як баба працуе.

Напілак у яе руках дрыжэў. Яна гатова была кінуць ім у хлапцоў.

Майстар Дубаў к канцу працы казаў ёй:

— Кінь, дзеука, мужчынскую справу. Ня будзе з цябе майстра... Як хочаш...

Але ўпартасьць, жаданьне атрымаць кваліфікацыю, жаданьне «адплаціць хлапцом», даказаць, што яны ня былі правы...

Праходзілі яшчэ дні і месяцы. Цяпер больш сьмела і ўмела яна заціскала ціскі, лёгка і плаўна працавала напільнікам. Хлапцы менш сьмяяліся. Перасталі прыставаць як гэта было раней.

— Нюра, стаў драбіну і папраў рэмень...

— Падымі шасьцярню...

Не магла Нюра падымацца па драбіне да трансмісіі... у спадніцы... а шасьцярня не па сіле...

Паспрабавала падымаць пытаньне ў ячэйцы. Нічога ня вышла. Пераварочвалі сур'ёзныя патрабаваньні Нюры у жарт. Што-ж там такога «жартуе братва», чаго скардзіцца.

З часам майстар зусім зьмяніў свае адносіны да Нюры. Адзі раз ён прыстыдзіў Шульмана — вучня ліцейнага цэху:

— Ах ты, шалапай, павучыўся-б у Нюры! Глядзі, як баба працуе... Гультай...

Дубаў зьмяніў думку аб Нюры таму, што бачыў, як стараецца дзяўчына. Ён бачыў, што быў няправы, калі гаварыў ёй «кінь»...

* *
*

— Хочаш да варштату?

Унутры ў Нюркі дзесьці ёкнула «машына», «да варштату!»

— Але... саромячыся казаў майстар, штаны прыдзецца адзець.

— Штаны? — Нюра зразумела гэта як жарт, але, убачыўшы сур'ёзны твар майстра, сказала: — штаноў не адзену.

— Як хочаш, нельга ў спадніцы ля машыны... Захопіць палу і ўсё прапала!

У гэты дзень Нюра думала аб гутарцы з майстрам. Правільна, што зручней у штанох працаваць, і... на заўтра рашыла.

— Добра тав. Дубаў.

З свайго хвартуха зрабіла штаны. Першы дзень усе бегалі глядзець. Але, нарэшце, прывыклі. Праз месяц ніхто ўжо не заўважыў, што Нюра ў штанох. Не выдзічаў яе ніхто ні поглядам, ні жартам...

Заўтра Нюра праходзіць экспэртызу на 7-мы разрад. Майстар падбадрываў.

— Нічога, Нюрка, вытрымаеш!

А на заўтра, калі экспэртыза скончылася, хлапцы ў жарт казалі:

— Усё, брат, „з-за штаноў!..

Б. Бык.

Не зьявілася 15 чалавек.

(Стара-Барысаў, сельск.-гасп. тэхнікум).

З 48 комсамольцаў не зьявілася на выбары 15 чалавек і абсолютная большасьць па няўважлівых прычынах.

Часткова тлумачыцца гэта тым, што мы былі мала зьвязаны з працай гарсавету (жывем за горадам) і таму меншая зацікаўленасьць.

Самі гэтыя таварышы тлумачаць тым, што яны выбіралі на вакацыях у свой сельсавет і другі раз ня могуць выбіраць (гэта было).

На наказу унесьлі пару дабавак: падзешавіць для студэнтаў білеты у кіно і тэатр.

Даць магчымасьць вясковым дзецям, якія ходзяць вучыцца ў горад, займацца зраньня, каб не вяртацца упоўначы дамоў (займаюцца ў 2 зьмены).

Мік. Г.

На балотах заквітнеюць нівы

На тэрыторыі Саюзу Рэспублік маецца агромністая колькасьць, ізьлічваемая дзесяткамі мільёнаў дзесяцін, нягоднай да скарыстаньня зямлі (балот, забалочаных сенажацяў, заліўных зямель).

Пагэтаму ў сваёй працы ў галіне дапамогі партыі ў падняцьці сельскай гаспадаркі і коопэрыраваньня вёскі комсамол павінен зьвярнуць асаблівую ўвагу і справе мэліорацыі. Мэліорацыя ў поўным аб'ёме заключае ў сябе, апрача асушэньня балот, арашэньне поляў, барацьбу з правалінамі, стэпамі, таксама і пытаньні торфаздабыцьця, агинтрывалага будаўніцтва і дабрабыту вёскі.

З лісту ЦК УсеЛКСМ.

Вайна з балотам

Комсамольцы організавалі арцель

У Смалявіцкім раёне, у вёсцы Скураты маецца комсамольская ячэйка.

У вольныя часы, у якой небудзь хатцы за лямпай часта зьбіраліся комсамольцы і чыталі выпісваемыя газэты, палітграмату Яраслаўскага і шмат іншых кніжак.

А ў газэтах паведамляліся факты добрай практычнай працы вясковых комсамольцаў, дасягненьні вясковых ячэек.

Зрабілася неяк не па сабе скуратаўскім комсамольцам. Пашлі сярод іх гутаркі аб тым, што трэба і ім узяцца за працу. Комсамол нам даў некаторыя веды. Трэба гэтыя веды ўжыць на справе, зрабіць нешта практычнае.

А каля вёскі знаходзілася старадаўняе балота, з якога ў ціхія летнія вечары далятала да вёскі крумканьне жаб.

Задумала Скуратаўская ячэйка залажыць на гэтым балоце паказальны вучастак.

І вось мінулай вясной усёй ячэйкай з рыдлёўкамі часта ў вольныя дні выходзілі скуратаўскія комсамольцы на балота.

Капалі канавы, а ў адказ на іх вясёлыя юнацкія песьні, якія несьліся з балота ў вёску, не адзін селянін ухыляўся: —«Пустое задумалі... Нічога ў іх ня выйдзе».

Але пад канец—балота няма.

Грузкае балота цяпер уяўляе з сябе роўную ўзораную плошчу.

Ячэйка ўжо вядзе падрыхтоўку да сяўбы. Яна зьвярнулася за дапамогай у маліорацыйную частку Акрзэмаддзелу, якая адпусьціла ім мінаральнае ўгнаеньне. Засеяць думаюць яны віку з аўсом.

На гэтым скуратаўцы не заставіліся.

Комсамольцы ВОЎК і ЧЫКУН задумаліся над організацыяй арцелі. Некалькі разоў хадзілі яны ў Райвыканком і на ўрэшце ім адпусьцілі з старога саўхозу 24 дзесяціны зямлі.

Арцель організоўваецца з шасьці комсамольцаў. Чыкун дае каня (ён нядаўна падзяліўся з братам і на яго долю папалі конь і кароза) і карову, дзяўчына адна таксама дае карову, ужо раздабыт адзін плуг і калёсы.

Абяцалі крэдыт у 300 рублёў, на якія закупяць яшчэ каня.

Нялёгка ўсё гэта дасталося скуратаўскім комсамольцам. У іх многага ня было. У іх было адно: настойлівасьць і жаданьне стварыць нешта практычнае.

Р. Г-в.

Апал будзе.

(Вільшчына, ШСМ, Койданаўскі раён).

Вось бяда была з гэтымі дрывамі, куды ня пойдзеш у вёску праводзіць сход нічога ня слухаюць, толькі і гутаркі было, што аб дрывах ды аб дрывах.

Бачачы такое становішча пашы комсамольцы на розных вясковых сходах пачалі праводзіць гутаркі аб організацыі тарпянога таварыства.

Адразу сяляне адносіліся ня вельмі прыхільна да гэтых слоў, але комсамольцы свайго ня кідалі і вялі працу ўпарта. Сяляне бачачы, што ў холадзе сядзець ня вельмі-та добра, пачалі між сабою гутарыць. «Ды і праўда кажуць комсамольцы: балота чорт ведае колькі і ляжыць яно без карысьці, лепш апал з яго дабываць».

Пачалі сяляне на сваіх сходах уважліва слухаць пра гэтае таварыства, што за яно і як яго з'організаваць.

Праз некаторы час мы маем наступныя вынікі: **сяляне бліжэйшых 8-мі вёсак ухвалілі з'організаваць тарпяное таварыства**. Сельсавет прыйшоў тут таксама на дапамогу.

Больш без дроў сядзець ня будзем.

На сваім сходзе сяляне ўхвалі назваць таварыства «Прамень соцыялізму».

Міхась Марковіч.

І ўсё дзякуючы комсамольцам.

(Вёска Шэлягі. Самахвалаўскага раёну, Меншчына)

Большая частка сялян нашай вёскі з даўніх часоў жывуць бедна. Яны часам ня мелі хлеба; а больш за ўсё, дык не хапала корму скаціне. а загэтым і жывёлагадоўля ў вёсцы за апошнія гады занянала.

Сяляне доўга думалі над тым, як палепшыць сваё становішча, і ніяк не маглі дадумацца. За гэтую справу ўзяліся комсамольцы.

Каля нашай вёскі раскінуліся вялікія балотныя абшары, якія да апошняга часу не давалі ніякай карысьці.

Мінулым летам па ініцыятыве комсамольцаў у нашай вёсцы організавалася мэліорацыйнае таварыства.

Вялікіх вынікаў таварыства за мінулы год даць не магло, але ўсё-ж такі нешта было зроблена, таварыства прыкапала сто сажняў канавы.

У тым месцы, дзе нельга было прайсьці чалавеку, там цяпер можна ехаць з канем.

Гэты культурны пачын вёскі Шалягоў кулакі хацелі сарваць, але гэта ім не ўдалося.

На наступны год сяляне выпрацавалі плян, у якім гаворыцца, што кожнаму сябру таварыства (а іх 40 чалавек) трэба пасеяць на балоце па паўдзесяціны культурных расьлін.

Дзякуючы комсамольцам шалягаўцы будуць мець у далейшым корм скаціне, а калі будзе корм, дык пашырыцца і жывёлагадоўля.

Вось як комсамольцы дапамаглі высьці нашым сялянам з цяжкага становішча.

К. А. Макарэвіч.

30 дзесяцін адваюем ад балота.

(Прапойскі раён, Магілеўшчына).

Дапрызыўнікі і комсамольцы, і наогул уся моладзь вёскі Новае Слабодка, Прапойскага раёну, на агульным сходзе высунулі і абгаварвалі даельнае і важнае пытаньне.

Раскумекаўшы ўхвалілі—балота, якое знаходзіцца каля вёскі, трэба расчысьціць, каб скаціне быў добры выган.

Для гэтага прыступілі да працы. Усе зарасьлі і хмызьняк трэба сьсекчы і тоўстыя дрэвы, якія растуць на балоце, сьпіліць і забраць, а сучча скласьці ў кучу.

У хуткім часе будзе добры выган на плошчы ў 30 дзесяцін.

А. Л. Салодкін.

ПАМЯТУЙ!!!

— РАЗАМ З

„Чырвонай Зьменай“

ты зможаш падпісацца на ільготных умовах на

«Маладняк» за 35 к. у м-ц замест 50 к. пры звыч. падп.

«Плуг» за 10 к. у м-ц замест 20 к. пры звыч. падп.

«Юный Коммунист» за 50 к. у м-ц замест 65 к. пры звыч. падп.

«Смена» за 28 к. у м-ц замест 35 к. пры звыч. падп.

«Журнал Крест. Мол.» за 25 к. у м-ц замест 30 к. пры звыч. падп.

Дык чаму-ж табе не з'эканоміць грошы?

Балота—наша збаўленьне.

Пасееш 10 пудоў—возьмеш 300.

(Лезьнянскі раён, Віцебшчына).

Калі раней да 1924 году гаспадарка майго бацькі была зусім нікудышная, дык цяпер—наадварот:

Яна стала ўзмацняцца дзякуючы майму паступленьню ў Комсамол, дзе я пачаў выкарыстоўваць комсамольскі лёзунг «Узмацніць гаспадарку, каб яна паслужыла прыкладам для навакольных сялян».

Дзеля палепшэньня гаспадаркі, я атрымаў веды галоўным чынам з газэт Віцебскай Сялянскай, з «Чырвонай Зьменушкі» і з часопісі «Сам сабе агроном».

Калі я быў летам на канікулах у вёсцы Альшуціна, Упаўскага сельсавету, Лезьнянскага раёну, дык на гаспадарцы свайго бацькі пачаў асушваць балота. Ня гледзячы на грамадзкую працу я ўрыўкамі ў вольныя хвіліны капаў на балоце канаву, дзе заўсёды летам бывае вада (так называемыя выжары), пасьпеў пракапаць канаву ў даўжкі 12 сажняў, у шырыню 1 сажань і ў глыбіню паўсажню. Праца па маліорацыі ня скончана, гэта толькі пачатак яе. Яна будзе скончана летам 1927 году ў часе маіх летніх вакацый.

Зімою ў студзені 1927 году, калі я працаваў 1 месяц у часе канікул у Віцебшчыне, у Аляксандраўскім раёне, Асіпаўскі сельсавет—мне прышлося абглядзіць у вёсцы Ваўкі адну культурную гаспадарку Базыля Кузьмінава, у якой маецца 8 дзесяцін зямлі: з іх 2 дзесяціны сухадольнай і 6 дзесяцін балотнай (апрац. сваімі сіламі). Калі ён апрацаваў свае балоты правёўшы на іх маліорацыю - пачаў атрымліваць у трое больш ураджаю на балотнай зямлі, чым на сухадольнай.

На балоце турнэпс вырас 18-20 фунтаў, грыжанку (каліўка) 1 штука 20-21 фунт і капусты качан—20 фунтаў.

Таксама на балоце сее жыта, дзе атрымоўвае з пасеяных 2 пуд. 10 фун. на чвэрціны дзесяціны 27 пудоў.

Асабліва вялікі ураджай атрымліваецца ад пасеву бульбы: пасеяў 10 пудоў, а ўзяў 300. Акрамя гэтага сее канопля і лён. Чорназём звозіць на падсьцілку хлява і яшчэ шмат чаго цікавага пабачыў я там.

Прыехаўшы да бацькі на два тыдні адпачынку, я падзяліўся вопытам з сялянамі нашай вёскі, аб культурнай гаспадарцы Кузьмінава.

Усё бачанае мною ў гэтым годзе будзе ўжывацца і ў гаспадарцы майго бацькі.

Чорназём я стаў звозіць к хляву для падсьцілкі жывёлам, ад чаго бывае добры гной і яго можна здабыць колькі трэба. Тыя балоты, якія я пачаў асушваць у гэтым годзе, к восені будуць асушаны, а ў 1928-29 годзе буду сеяць на іх расьліны, якія я бачыў у гаспадарцы Кузьмінава.

Я прашу самастойных гаспадароў—комсамольцаў таксама выказацца на старонках газэты «Чырвоная Зьмена» аб сваіх вопытах па апрацоўцы балот і аб далейшай сваёй працы.

Янка Шаірка.

ДА ТЫДНЮ КІМ'а

Вайна ваеншчыне

У праццягу КІМаўскага тыдню ўсе замежныя комсамолы павінны будуць падвесьці вынікі сваёй анты-мілітарыстычнай дзейнасьці.

Самым актыўным па праведзеньню анты-мілітарыстычнай кампаніі зьяўляецца Комсамол Францыі.

Як праводзіў сваю анты-ваенную працу францускі Комсамол? У асноўным ён дамагаўся ўстанаўленьня цеснай сувязі між салдатамі і маракамі—з аднаго боку, і працоўнымі Францыі— з другога.

Францускі Комсамол удачна выкарыстаў традыцыі моладзі сваёй краіны.

У Францыі існуе звычай, па якому навабранцы з адной мясцовасьці ствараюць свае таварыствы з тым, каб сумесна організоўваць разьвітальныя сьвяты. Гэты традыцыйны звычай быў поўнасьцю выкарыстаны, каб цясьней замацаваць сувязь уходзячых у армію маладых рабочых з тымі, што застаюцца на прадпрыемстве рабочымі.

Праца францускіх комсамольцаў не засталася без вынікаў.

Так, напрыклад, калі многамесячная забастоўка рабочых заводу Лярок д'Ольма надыходзіла к канцу і павінна была закончыцца перамогай рабочых, прадпр... емцы заклікалі на дапамогу войска. А... комсамольцы не драмалі.

Не задоўга да прыбыцьця ў Ляр... д'Ольма 8-га Тулускага палка на іх ... чыну быў організаваны сход рабочых.

Салдаты, даведаўшыся аб сходзе, ... шуча адмовіліся выступаць супроць ... бочых. Яны організавалі ў сябе ў кал... ме грашовы збор на карысьць бастуюч... і пераслалі рабочым Лярок д'Ольма ... франкі.

Анты-ваенная праца францускіх к... самольцаў не праходзіць безнака... для іх.

Процэсы маракоў «Мэтца», «Курб... «Мэлюз» і інш., а таксама салдатаў ... лёніяльных войск вырвалі з шэрагаў К... самолу шэраг найбольш актыўных пра... цікоў. І ў сучасны момант у ваенн... турмах Францыі ў самых цяжкіх умо... знаходзяцца некалькі членаў ЦК фр... цускага комсамолу.

Вядома, француская буржуазія ня ... жа спыніць комсамольцаў, яны як і ... ней будуць змагацца супроць ваеншчы... і супроць імпэрыялізму. П...

Шанхайскія турмы.

(З часопісі Шанхайскага комсамолу)

Шанхай славіцца сваімі барамі, банямі і турмамі...

На зацьвярджэньню самой-жа шанхайскай улады, становішча турмаў вельмі і вельмі «нездавальняючае».

Адным з галоўных злоў зьяўляецца тое, што ў турме, разьлічанай на 600-650 чалавек, налічана да 2—2 з пал. тысяч, пры чым вялізарная колькасьць арыштаваных сядзіць няведама за што, з тэй прычыны, што ім па чатыры, пяць год не прад'яўляюцца абсолютна ніякія абвінавачаньні.

Другім злом зьяўляецца абмежаваньне перадачы вязьням яды ад іх родзічаў. Існуючыя па сёньняшні дзень правілы дазваляюць перадачу ня больш чым на 10 цэнтаў (20 кап.) у суткі на кожнага вязьня. Гэта, вядома, больш чым не дастаткова, калі прыняць пад увагу, што кітайскі арыштант атрымоўвае ў працягу дню толькі адну талерку жыжкай, панючай пахлебкі.

Вязьні падлягаюць сыстэматычнаму зьбіваньню з боку адміністрацыі без ... лякай для гэтага прычыны з іх боку ... выглядзе пакараньня ў іх часта ... пасцца адзежа, і яны ў працягу 3-4 ... так сядзяць у сырых і халодных кам... зусім голыя.

Пры гэтым ніякай розьніцы між ... літычнымі вязьнямі і крымінальнымі, асуджанымі і толькі «падазронымі», вялікімі злачынцамі і дробнымі злад... ня робіцца.

Адміністрацыя турмаў нажываецц... кошт вязьняў. У іх звычайна адбіра... усе грошы, якія яны мелі пры са... момант арышту ці якія ім перадаі... родзічамі. Калі-ж грошы выпадкова ... стаюцца, дык яны хутка пераходзя... карманы варты і малодшым надзіраці... апошнія гандлююць піцюцюм, папірос... паперай, рысам і нават опіумам, ня... зьдзіраючы за гэта неймаверную плат...

І такія парадкі пануюць ня толь... Шанхаі, але і ўва ўсім занятым па... нымі мілітарыстымі Кітаю.

Спэцыяльная камісія, створаная н... яцыянальным (кантонскім) урадам, абс... вала становішча месцаў зьняволеньн... занятых провінцыях і прадставіла г... наму ўраду справаздачу і падрабн... плян выпраўленьня ўсіх існуючых ... хопаў.

Адзначаючы становішча ў пров... яльных турмах, камісія прапанавала ... рад захадаў, накіраваных да выжы... ўсіх прыёмаў судавытворчасьці і ... раньня, практыкуемых у сучасны мо...

Акрамя таго, камісія ўжо павялі... норму перадачы да 20 цэнтаў на зь... леннага ў суткі і забараніла грубыя ... сіны і цялесную кару зьняволеных.

Сярод захадаў палепшэньня тура... рэжыму камісія вызначыла таксама ... будову вэнтыляцыі ў турмах, расшы... не вокан, спабжэньне зьняволеных ... і летняй адзежай, павялічэньне т... прагулак і г. д.

Е. Р...

Нявольніцы

У Кітаі можна яшчэ і цяпер наглядаць перажыткі некаторых сярэднявяковых звычаяў заняволеньня жанчын.

Дзяўчына ў Кітайскай беднай сям'і прадаецца больш заможным сялянам і камісьянэрам. Гэты звычай зьявіўся з прычыны безьзямельля, якое робіць цяжкай абузай кожны лішні рот.

Рашучую барацьбу з гэтай дзікай адрыжкай мінулага ўдалося пачаць толькі зараз.

Урад правінцыі Гуандун (асноўнай правінцыі кантонскага ўраду) выдаў закон, па якому зусім забараняецца далейшая пакупка і продажа дзяўчат. Дзяўчаты, якія знаходзяцца ў сучасны момант на палажэньні нявольніц, — павінны быць безадкладна вызвалены, пры чым у ранейшых гаспадароў яны могуць застацца толькі ў якасьці «прыёмных дачок».

У асноўным законе яводзіцца да наступнага:

1) Дзяўчаты-нявольніцы робяцца прыёмнымі дачкамі, прычым акты аб удачарэньні павінны быць зарэгістраваны ў аддзяленьні паліцыі.

2) Дрэнны зварот з прыёмнымі дачкамі будзе пакараны.

3) Прыёмныя дачкі, ва ўзросьце ад 12 да 16 год, павінны быць пасылаемы ў бліжэйшыя школы, па крайняй меры ў працягу трох год, і павінны быць выдадзены замуж да дасягненьня імі 22-... довага ўзросту.

4) У часе вольных ад вучэбных ... пяткаў гадзін дзяўчаты могуць пра... на сваіх прыёмных бацькоў.

5) Гаспадаром забараняецца п... дзяўчат да сажыцельства з імі.

6) Прыёмныя дачкі павінны кар... па адзежай, ядою і жыльлём нара... іншымі членамі сям'і.

7) Мясцовы урад павінен ст... рамесьніцкія школы і курсы для па... тоўкі дзяўчат да самастойнай працы.

За парушэньне гэтага закону ... ныя будуць прыцягнуты да судов... казнасьці: турэмнага зняволеньн... штрафу, у залежнасьці ад учынку.

Гэты—першы вопыт, пры ты... пыт абмежаваны адной Гуанд... правінцыі. Але і тое ўжо важна, ... цыянальны ўрад прыняўся за зьні... не аднаго з самых вялікіх злоў с... га кітайскага быту.

Барацьба, бязумоўна, будзе ... бо цяжка зьнішчаць самое зло, не ... нішчыўшы прычыны яго параджаю...

Але ў выніку самы невялікі ... на гэтым невялікім вучастку наш... най рэволюцыі будзе мець агро... значэньне для рэволюцыянізіраван... татніх масаў.

ІСЬЦІ У НОГУ З ЖЫЦЬЦЁМ!

Што спрыяе адрыву замужняй комсамолкі ад грамадзкай працы.

На нарадзе замужніх комсамолак гораду Менску.

Ліст замужных комсамолак Менску.

На абгаварваньне комсамольскіх ячэек Беларусі.

Дарагія таварышы!

Для нас, замужных комсамолак, асабліва комсамолак-матак, пытаньне аб удзеле ў грамадзкім жыцьці, аб увязцы нашай хатняй працы з грамадзкай—зьяўляецца асабліва балючым.

Рэдакцыя газэты «Чырвоная Зьмена» сумесна з Менакругкомам і жэнаддзелам, упяршыню сабралі нас для супольнага абгаварэньня гэтых балючых пытаньняў.

Што мы на нарадзе выявілі?

Як адносяцца комсамольскія ячэйкі да замужніх комсамолак.

Няўважлівыя, часта насьмешлівыя адносіны да замужніх комсамолак з боку некаторых комсамольскіх ячэек, асобных комсамольцаў,—адцягвае замужную комсамолку ад удзелу ў грамадзкай працы. Ячэйкі або ўсім комсамолку не нагружаюць («навошта яна нам для мэблі»: ячэйка фабрыкі Поліграф). Калі-ж ячэйкі і нагружаюць комсамолку, дык нагружаюць надта многа, ня лічуцца з яе хатнімі ўмовамі. Характэрным прыкладам падобных нячуткіх адносін можа служыць наступны факт, які меў месца ў ячэйцы ЛКСМБ Беларускага Дзяржаўнага Унівэрсытэту.

Студэнтку-батрачку Бухаву спачатку высунулі ў гарсавет, потым пад гукі вопleскаў прынялі ў Комсамол. Бухава была актыўнай працаўніцай. Затым яна вышла замуж. Зьявілася дзіцянё і выконваць грамадзкую працу стала цяжка. І паколькі Бухава «1903 году нараджэньня, кандыдат КСМ»,—дык бюро комсамольскай ячэйкі пастанавіла яе выключыць. Просьба Бухавай аб прадстаўленьні ёй двухмесячнага водпуску для падрыхтоўкі ў сябры КСМ—была бюро адмоўлена. Агульны сход ячэйкі падышоў больш чутка і пастанову бюро зьмяніў.

Паўсюды сустракаюцца выпадкі грубых нетаварыскіх адносін комсамольцаў к цяжарным комсамолкам.

На словах адно, на справе іншае.

Мужы (у тым ліку комсамольцы-партыйцы) ня толькі не дапамагаюць комсамолкам выконваць хатнюю працу («поччу да дзіцяці аніяк ня ўстане», не застанецца муж дому, каб я пошла на сход.—3 выступленьняў на нарадзе). Але бывае і самі спрыяюць адрыву жонкі ад працы. Мы зноў лічым патрэбным прывесьці характэрны прыклад, бо лічым, што ў гэтых асобных прыкладах шмат якія могуць знайсьці характэрнае для сябе.

Калі комсамольцы-работнікі 1-й дзярж друкарні далі ячэйковы абавязак, дык не муж, сябра гэтай-жа ячэйкі заявіў: «Я ніколі яе ня пушчу. Я працую 8 гадзін, я, сябра бюро, а мая жонка будзе лётаць. Нашто-ж я ажаніўся?».

Дрэнныя абеды ў грамадзкіх сталоўках!..

Ня гледзячы на шматлікія размовы аб паляпшэньні грамадзкага харчаваньня—ў гэтых адносінах зроблена мала. Пытаньне палепшаньня якасьці і зьніжэньня цэн яшчэ да гэтага часу не зачапілі грамадзкіх сталовак. У выніку комсамолка-маці прымушана ўдзяляць шмат часу хатняй падрыхтоўцы абедаў. (Лепш і значна таньней). Абгаварыўшы ўсе гэтыя пытаньні мы прышлі да некаторых вывадаў.

Бывае і сама замужняя комсамолка вінавата

У адрыве ад ячэйкі ад працы. Некаторыя дзяўчаты выходзячы замуж губляюць бадзёрасьць і жаданьне працаваць, цалком у хатняе жыцьцё ня ўмеючы разумна разьмяркоўваць свой час. У выніку замужняя комсамолка кружыцца ў хатняй працы, як вавёрка ў коле, ня ўмеючы выкройваць часу для свайго разьвіцьця.

Адрыву ад грамадзкай працы спрыяе таксама амаль што поўная немагчымасьць зьмяшчэньня дзяцей у яслі.

Патрэбен пералом!

Трэба стварыць значны пералом у адносінах комсамольскіх ячэек і асобных комсамольцаў да замужных комсамолак. Комсамольскім ячэйкам у сваёй штодзеннай працы неабходна прыстасоўвацца да запатрабаваньняў замужных комсамолак і дзяўчат наогул, праяўляць больш чуткія таварыскія адносіны да іх. Трэба зьнішчыць крайнасьці, якія прыкмячаюцца ў комсамольскіх ячэйках: то бывае значная перагрузка, то адсутнічае якая небудзь нагрузка.

Ячэйкі КСМ павінны ўважліва падыходзіць да падрыхтоўкі замужных комсамолак к перадачы ў партыю, да папярэдняга выяўленьня іх на працы. Трэба практычна ажыцьцявіць раўнапраўе, каб не сустракаліся выпадкі, калі муж гаворыць: «Я патрабней», «без цябе абыйдуцца» і г. д. Мужы павінны спрыяць політычнаму разьвіцьцю сваіх жонак, якія ня маюць магчымасьці наведваць політшколы.

Нашыя прапановы

Абгаварыўшы пытаньне аб ясьлях, нарада высоўвае пытаньне аб хутчэйшай організацыі вячэрніх ясьляў на грунце самааплаты (для дзяцей комсамолак) па раёнам гораду. Мы зьвяртаемся з просьбай да акругкому Комсамолу, Жэнаддзелу і Ахраматмладу як можна хутчэй правесьці гэтыя мерапрыемствы ў жыцьцё.

Комсамолка-маці павінна быць ня толькі добрай грамадзкай працаўніцай, але і добрай маткай. Выхаваць здаровае пакаленьне—гэта ёсьць грамадзкі абавязак. Бывае ячэйкі расцэньваюць выхаваньне дзіцяці асабістай справай той ці іншай маткі.

Трэба комсамолкам-маткам часьцей наведваць консультацыі, дзе можна атрымаць раду па правільнаму адходу і выхоўваньню дзіцяці.

Трэба, каб адпаведныя ўстановы паклапаціліся аб паляпшэньні якасьці абедаў у нашых грамадзкіх сталоўках. Няхай комсамольскія ячэйкі Беларусі абгавораць пытаньні, закранутыя ў нашым лісьце, няхай дапоўняць яго сваімі практычнымі ўказаньнямі.

Падпісы замужніх комсамолак.

ШТО ГАВАРЫЛІ НА НАРАДЗЕ.

Як зайсьці ў ячэйку?

Вінаградава (Ячэйка ДПУ). Здарылася мне быць цяжарнай. Калі прыду ў ячэйку,—хлопцы сьмяюцца: «Які ў цябе твар прыгожы».

Працай не нагружаюць.

Захварэла я грыпам,—ячэйка і ўвагу ня зьвярнула на тое, што не наведала я 3 разоў ячэйковы сход. «Згінула, пашла,—невялікая важнасьць». Цяпер ня ведаю, як зайсьці ў ячэйку. Такія адносіны ячэйкі толькі адпіхваюць комсамолку ад працы.

„Твая дачка ня будзе піонэркай".

Луніна (Ячэйка наркамзему ВСНГ). Вучылася я на Рабфаку. Муж атрымліваў маленькую пэнсію. Прышлося аддаць сваю дачку матцы. А вядома, як старая матка можа выхоўваць дзіцянё! Прышоў да дому нейкі селянін. Матка гаворыць: гэта «гой»*), трэба схавацца. Таксама вучыць маліцца. «Твая дачка ніколі ня будзе піонэркай»—заўсёды гаворыць матка пра маю дачку. Цяпер я маю магчымасьць узяць дзіця (атрымліваю 40 руб.), але матка не дае. Што мне рабіць?

Каму-ж патрэбней пайсьці на сход?

Окур (яч. Рабфаку). Актыўнасьць маткі-комсамолкі залежыць, безумоўна, і ад разьмяркаваньня часу. Але дзіця вечным ня хоча лічыцца,—і прыходзіцца рабіць па яго плану.

Ёсьць комсамольцы, якія ня могуць дапамагчы жонцы ўдзельнічаць у комсамольскай ці грамадзкай працы. «Мне трэба пайсьці на сход». «Але і мне трэба пайсьці на сход»—адказваю я. Муж ня хоча застацца дома таму, каб не стварыцца «чучалам», не «абмяшчаніцца».

У Яане маецца хатняя працаўніца, якая пачала піць «саракаградусную», а потым азнаёміла з «саракаградуснай» і майго хлапчука. Па мойму патрэбна організацыя ясьляў, альбо пашырэньне апошніх

„Навошта яна для мэблі".

Юрэль (яч. 1-й Дзярждрукарні). Адносіны нашай ячэйкі да замужных комсамолак усім дрэнныя. Вось я цяжарная, адчуваю сябе кепска. Доктар казаў, каб я менш працавала. Я заявіла аб гэтым бюро ячэйкі. Бюро згадзілася, але хлапцы між сабою «шушукаліся»: «Яна зусім адхілянулася ад працы, хіба будзе яна калі небудзь працаваць? Крышка!»...

Вайнштэйн (яч. фабрыкі Поліграф). Вось я ўжо ў Комсамоле з 1920 году. Гаварыла бюро ячэйкі, што жадаю ўступіць у партыю... але пачула такія адказы: «Яна яшчэ не разьвітая, навошта яна нам для мэблі?». У 1926 годзе перадалі ў партыю. Трэба было мне мець 5 рэкомэндацыяў (таму, што 12—гадовай дзяўчынкай зьяўлялася бундаўкай), але дастала толькі 2. Ячэйка няўважліва адносіцца да перадачы ў партыю дзяўчат, асабліва замужных комсамолак.

Патрэбны вячэрнія ясьлі.

Луніна (яч. Мэдсанпрацы). Я працую да 10 гадзін увечары. Такая ўжо мая праца. І вядома, па гэтай прычыне,—калі-ні-калі не наведваю агульныя сходы ячэйкі. Жадала-б я перавесьціся на іншую працу, раілася з сябрамі бюро ячэйкі. Гаварыла ім, чаму не наведваю сходаў, але апошнія з насьмешкай пыталі: «А на каго ты сваё дзіцянё пакінеш?» Сакратар ячэйкі казаў: «Падай заяву аб выхадзе, чаго цырамонішся!».

А я пытаю: за чый кошт мы комсамолкі актыўны? За кошт хатніх працаўніц. Ты працуеш з раніцы да вечару, а працаўніца твая пацее.

Памойму,—патрэбны платныя вячэрнія ясьлі, куды-б комсамолкі маглі аддаваць сваіх дзяцей. Гэта толькі адзін выхад.

*) Праваслаўны.

—Памятуй, мілая! Сёньня ўжо не 8-ае, а 9-ае сакавіка!

„Рабі аборт"! „Пастаў самавар"!

Каплан (яч. 1-й Дзярж. друкарні). З нашай ячэйкі вышла комсамолка замуж і яна ўжо ня прыходзіць на сходы. Часта комсамолкі і самі вінаваты ў адрыве ад працы. Выходзячы замуж яны становяцца нейкімі чахлымі, кволымі. Палюбіў партыец комсамолку. Праз два месяцы яна зацяжарыла. Ён даведаўшыся аб гэтым заявіў катэгорычна: «Я з ні ў якім выпадку жыць з табою ня буду, калі ты ня зробіш аборт»! Але ўрач не дазволіў. Добра тое, што комсамолка аказалася даволі разумнай і сказала: «Я, зарабляю сабе на жыцьцё і буду жыць з дзіцём без цябе». Цяпер партыец перадумаў і яны жывуць сумесна даволі добра.

А вось другі цікавы выпадак: на сходзе комсамольскай ячэйкі муж-комсамолец кажа сваей жонцы: «Ідзі да хаты, падрыхтуй там шамоўку і пастаў самавар. Я хутка прыду»—гаварыў ён гэта ўладарным тонам і ў яго голасе адчувалася быццам-бы праўда.

Шмат комсамольцаў жанатых кажуць: «Урэшце нашто-ж я ажаніўся, калі жонка не палепшыць майго хатняга становішча»?

Як стаіць пытаньне з ясьлямі—Трэба добра адносіцца да хатняй працаўніцы.

Давідовіч. (Ахматмлад.).

Трэба падзяліць замужніх комсамолак на больш і менш забясьпечаных. У першых ужо ня так трагічнае становішча: яны могуць мець хатнюю працаўніцу. Вось з менш забясьпечанымі—справа горшая. У нашых «ясьлях» на 8000 работніц ёсьць толькі 200 мейсцаў і то мы імкнемся прымаць дзяцей матак-адзіночак.

Мала ўцягнуты комсамолкі ў консультацыі. Трэба нашым комсамолкам часьцей наведваць консультацыі, там яны атрымаюць патрэбную раду па цяжарнасьці, па правільнаму выхоўваньню дзяцей.

Ёсьць прыватныя групы (прымаюць дзяцей з 2-х гадовага ўзросту), туды маці-комсамолка можа таксама аддаваць сваё дзіця.

Вядома, хатняя працаўніца ня можа быць выхавацелям. Але працаўніцу добрай можна зрабіць. Трэба толькі ёю кіраваць, кантраляваць... добра адносіцца да яе. Я ведаю факты, калі комсамолкі занадта нагружаюць працаўніцу, «зарываюцца».

Чаму, напрыклад, у нядзелю не пайсьці самой на рынак? Вымыць начыньне?

Муж можа і пялёнкі мыць. Трэба ўмець разьмяркоўваць свой час.

Ц. Гурвіч (АК ЛКСМБ). Грунтоўнае, што нам трэба вырашыць, гэта пытаньне аб удзеле замужных комсамолак у грамадзка-політычным жыцьці. Думка аб організацыі вячэрніх ясьляў добрая, але гэта даволі цяжкая справа. Я лічу, што наведваньне гэтых ясьляў павінна быць не штодзённым, а прыкладна 2 разы ў тыдзень у саюзны ці іншы які небудзь дзень. Другое пытаньне—гэта аб адносінах ячэйкі, мужа. Тут трэба адзначыць часам брыдкія адносіны ячэйкі. Ячэйка ня ўлічвае хатніх умоў замужняй комсамолкі. Часта можна пачуць такія нездаровыя гутаркі нават сярод комсамольцаў-актывістых:—«Я яе буду пушчаць на сход, за што-ж я яе карміць буду». А вось паслухайце разважаньні аднаго актывістага: «Ну ладна. Ажанюся я на ёй, яна комсамолка слабая і з Комсамолу ўсе роўна хутка аслабаніцца».

Адносіны мужа таксама прымушаюць чакаць шмат лепшага. Напрыклад: начное ўставаньне да дзіцяці. Чаму-б мужу не дапамагчы ў гэтым, ці чаму-б хлапцу не застацца калі небудзь у хаце, пакарміць дзіця з лыжкі і даць магчымасьць жонцы пайсьці на сход.

Не абавязкова аддаваць дзяцей у ясьлі, калі ёсьць магчымасьць браць работніцу. Неабходна толькі ўстанавіць кантроль над яе адносінах да дзіцяці.

Шмат чым перашкаджаюць дрэнныя ўмовы, акаляючыя замужнюю комсамолку. Але-ж шмат залежыць і ад самых комсамолак. Трэба ўмець прыстасоўвацца разумна разьмяркоўваць свой час.

Нарада працавала на працягу двух дзён. На апошнім пасяджэньні зацьверджан наступны ліст да ўсіх комсамольскіх ячэек:

Што патрабуюць дзеці ад бацькоў-комсамольцаў.

Патрабуем увагі і добрых адносін

Нарада дзяўчат кваліфікаваных работніц

У пятніцу, 4-га сакавіка адбылася нарада дзяўчат-кваліфікаваных работніц. На нарадзе прынялі ўдзел дзяўчаты-кваліфікаваныя работніцы шклянной, мэталюргічнай, скуранОй і хэмічнай вытворчасьці, інструктары профшкол і майстры.

Працай здаволена і кідаць не зьбіраюся.

Т. Сапіцкая, памочнік майстра (Шкляная гута «Пролетары»).

На заводзе працую трэці год. Кваліфіцируюся на банчніка толькі з лютага 1926 года. Працай сваёй я здаволена і кідаць яе не зьбіраюся, нават калі мне фабзаўкомам давалі камандыроўку вучыцца на Рабфак, дык я адмовілася. З таго часу як пераваліся да лепшага майстра мае посьпехі ў працы добрыя.

Тов. Роззнблюм (завод «Чырвоны Хэмік»).

Праца наша надзвычайна шкодная, часта хварэем; вось сёньня не прышло 12 чалавек, бо хто абварыў пальцы, у каго захварэла горла і г. д.)

Я надта хацела атрымаць кваліфікацыю, але майстар усё хаваў ад мяне. Потым далі мне новага майстра, ад яго я шмат чаму навучылася, ужо магла зрабіць атрамант, зварыць фарбу.

А цяпер прымацавалі мяне да былога саматужніка, які ня можа і няхоча вучыць.

Унізе вучаніца Саевіч за працай, зьверху т. Сапіцкая.

Спачатку з мяне сьмяяліся, а цяпер ня так. Програмы навучаньня ў нас няма, вучымся індывідуальна. Нашы дзяўчаты працай вытворчых нарад ня цікавяцца, есьць і прогулы, больш за ўсё з боку дзяўчат, знаходзячыхся на некваліфікаванай працы.

Я лічу, што дзяўчаты могуць быць майстрамі, ня гледзячы на цяжкія ўмовы аб гэтым гавора і нагляд, які нічога страшнага ў маім здароўі не знашоў.

У мяне ёсьць зацікаўленасьць у атрыманьні тэхнічных ведаў, але дзякуючы перагружанасьці грамадзкай працай я наведваць заняткі тэхнічнага гуртку не магу.

Шмат хто з нашых дзяўчат ісьці на кваліфікаваную працу ня хоча, шкадуючы здароўе.—Буду лепш адшыбальшчыцай за 25 рублёў, чымся псаваць сваё здароўе—гаворыць дзяўчаты.

Тав. Жукоўскі (майстар зав. «Пролетары»)—Выступаючая тут тав. Кузнец была прымацавана да мяне, працуе досыць добра, і калі вытрымае летнюю гарачыню, тады зможа застацца на гэтай працы.

Тав Шлегер (М.Ш.У.—майстар—кіраўнік сталярнага цэху). Трэба адзначыць, што хлопцы за працу бяруцца лепш, і ня без прычын. Ужо з малых гадоў абставіны ў сям'і прывучаюць хлапца да адная, дзяўчыну да другое працы.

Усе-ж посьпехі дзяўчат наогул лічу добрымі, есьць ў школе дзяўчаты, якія перагналі хлапцоў.

Я б прапанаваў завесьці адзіную аднолькавую спэцадзежу як хлапцам, так і дзяўчатам.

Шмат хто з дзяўчат замоўчвае пэрыоды мэнструацыі, застаючыся на працы, што надта дрэнна адбіваецца на здароўі.

Г. Міхараўскі (заг. Ф.З.У: гарбароў). Я лічу, што дзяўчыну вывучыць працы магчыма. Наша вытворчасьць цяжкая, таму не ва ўсіх аддзяленьнях жаночая праца можа быць скарыстана (дубільны, апрацоўка хрому).

Надалей нам патрэбна дабівацца пры наборы ў школу абавязкова больш сталага нагляду.

Т. Саевіч (вуч. Ц. І. П.). Калі, напрыклад, сёньня нашы дзяўчаты пашлі ў кузьню адліваць падшыпнік дык усе хлопцы ўтварылі бузу. Гэта не дае магчымасьці працаваць.

Дзяўчына, дзякуючы сваёй фізычнай слабасьці, ў параўнаньні з хлапцамі, пасьпяваць гэтак-жа як і хлапцы ня можа.

Т. Кісялеўскі (старшыня заўкому зав. «Пролетары»).

Я трохі з недавер'ем гляджу на скарыстаньне жаночай працы ў шклянай вытворчасьці. Але як кажуць, раз мядзьведзя можна навучыць скакаць, дык чаму-ж жанчыну нельга навучыць?

Мне здаецца, што мы навучаньнем жанчын нічога не дасягаем, апрача таго, што прыводзім жанчын у нікчэмнасьць.

Т. Кузнец (зав. «Пролетары»). Сама я банашніца, працай цікаўлюся. Дрэнна тое, што насьмешкі яшчэ ня зьнішчаны.

Калі, напрыклад, я адзяю штаны, хлапцы крычаць,—«тожа чалавек, што з цябе будзе»?

Можа стружкі зьбіраць прыдзецца...

Г. Чаблоўская (МШУ Дрэваапрацовачны цэх).

Дзяўчыне працаваць на вагонах надта цяжка, вось чаму ў нас часта паўстае пытаньне—што будзе з намі па выпуску са школы, можа пойдзеш на біржу працы, а можа стружкі будзеш зьбіраць у малых рамонце?!

Пасьля гэтых трох дакладаў разгарнуліся спрэчкі, у якіх удзельнічала звыш 20 чалавек.

Зьмяшчаем найбольш характэрныя вытрымкі з выступленьняў.

Посьпехі добрыя.

Т. Дэкэр (ФЗУ гарбароў) Дзяўчына на апрацоўцы шаўро можа спраўляцца гэтак-жа як і хлапцы; у зальным аддзяленьні жанчыне працаваць нельга, бо гэта надта цяжкая праца.

Посьпехі ў працы дзяўчат добрыя, майстар гавора, што мы не адстаем ад дарослых рабочых.

„Ручкі з валікамі тачыць будзеш".

Т. Шыфрына (зав. «Мэт. д.») Працую я на заводзе таксама ўжо трэці год. Сьпярша працавала ў слясарным цэху, потым пераваліся на такарны станок. Посьпехі мае горшыя чым у хлапцоў, проста таму, што дзяўчына фізычна менш прыстасавана да гэтае працы. Напрыклад, мне цяжка падымаць драбіну, але з гэтым адміністрацыя не лічыцца і патрабуе ад нас роўных з хлапцамі посьпехаў — што я лічу ненормальным.

Раней з мяне хлопцы сьмяяліся. «Ручкі з валікамі тачыць будзеш»—казалі яны, зараз адносіны крыху палепшыліся толькі дзякуючы таму стараньню да працы.

Адсутнічаньне ў мяне тэхнічных ведаў дрэнна адбіваецца на усёй працы, але займацца дабыцьцем іх няма аніякай магчымасьці з-за перагружанасьці грамадзкай працай.

Я ўжо самастойна ўстаўляю разец, раблю болцікі, валікі на чарцяжам, устаноўчыя кольцы і інш. рэчы.

„Куды табе"...

Тав. Шаліма (Школа вучнёўства МББ). Пашла я вучыцца ў школу на сьлёсара не па сваёй ахвоце, а дзякуючы цяжкім хатнім умовам.

Працай цікаўлюся мала, дзякуючы насьмешкам з боку рабочых і комсамольцаў, якія кажуць:—Куды табе да разраду, ці-ж цябе са мною параўнаць можна?

Я прасілася на станок, але начальнік школы адмовіў, кажучы: куды табе, яшчэ з тобой няведома, што будзе і г. д.

Тав. Шлегер.

Т. Старобінская (аб'ядная профтэхшкола) У школе вучуся з 1925 году, працай цікаўлюся, але дрэнна тое, што «дзяўчат чамусьці на станкі не ставяць, гаворачы—«Есьць здальнейшыя за цябе» «У цябе фундамэнт для Вузу».

Т. Ганадзец (аб'яднаная профтэхшкола). Адзін раз да мяне пачаў лезьці хлапец, я разазлаваўшыся заехала яму ў морду, тут-жа сталі сябры бюро комсамольскай ячэйкі, але нічога не зрабілі, сьмяяліся разам з усімі.

Наогул ў нашай школе існуюць зьдзекі, якія параджаюць думкі аб выступленьні са школы.

Т. Ванькоўіч (працколектыў друкароў). Мы мелі выпадак калі майстар ліпавальнага цэху ні за што не згаджаўся ўзяць вучня—дзяўчыну, але пасьля нажыму заўкому паставілі ўсё-ж дзяўчыну якая цалкам сабе апраўдала. Мне думаецца, што ўсіх знаходзячыхся на кваліфікаванай працы, трэба як мага менш нагружаць грамадзкай працай. Таксама неабходна каб курсы дакваліфікацыі былі даступны і дзяўчатам.

Голас кваліфікаваных работніц Менску.

Ліст партыйным і комсамольскім вытворчым ячэйкам, гаспадарчым і профэсыйным організацыям.

Дарагія таварышы!

На нарадзе дзяўчат—кваліфікаваных работніц і майстраў Менскіх прадпрыемстваў скліканай рэдакцыяй газэты „Чырвоная Зьмена", Менакругкомам ЛКСМБ і Жанаддзелам МенАК КП(б)Б, у выніку ажыўленага абмену думкамі ўсіх удзельнікаў нарады, выявілася, што ў асноўным уцягненьне жаночай працы ў вытворчасьць сябе апраўдала і дзяўчынаработніца заслужыла на справе давер'е і месца ў вытворчым жыцьці.

Але побач з гэтымі дасягненьнямі маецца шэраг адмоўных бакоў, якія перашкаджаюць і значна замядляюць уцягненьне дзяўчат у вытворчасьць, набыцьцё імі кваліфікацыі і маральна прыдушаюць жаданьня дзяўчат працаваць на кваліфікаванай працы ў вытворчасьці, там дзе раней не ўжывалася жаночая праца.

Гэтыя адмоўныя моманты ў асноўным заключаюцца ў наступным

„Не насьмехайцеся, а дапамагайце"!

— У большасьці прадпрыемстаў з боку часткі рабочых у (тым ліку і комсамольцаў) прымяняецца крытычна-насьмешлівыя адносіны да дзяўчат работніц.

Партыйныя і комсамольскія вытворчыя ячэйкі мала ўдзяляюць увагі стварэньню такіх абставін, якія спрыялі-б устанаўленьню правільных узаемаадносін на вытворчасьці і паміж хлапцамі і дзяўчатамі.

Адсутнасьць энэргічнага адпору з боку комсамольскіх ячэек нетактычным учынкам асобных хлапцоў (як гэта мела месца ў Менскай аб'яднанай профшколе мэталістых і яшчэ ў шэрагу выпадкаў), спрыяюць узмацненьню нетаварыскіх адносін да дзяўчат работніц.

Жадаем быць ня „мэбляю", а кваліфікаванымі работніцамі.

— Адсутнічае таксама ў належнай меры ўвага гаспадарчых і профэсыйных організацый і комсамольскіх ячэек кваліфікаваньне работніц, да ўцягненьня іх у вытворчае жыцьцё вось два, з многіх, характэрных выпадкаў. На Менскім шкляным заводзе „Пролетары" адміністрацыя выплаціла майстрам грошы за навучаньне работніцы Сапіцкай. Замест умоўленых паўгадзіны, майстры навучалі па 5 хвілін. У хуткім часе Сапіцкую перакінулі к другому майстру і набыцьцё кваліфікацыі—сарвалася. Зараз адміністрацыя, ня гледзячы на бесспрэчнасьць, стаўць пытаньне так што як быццам-бы майстрам за навучаньне павінен выплачваць фабком.

Другі выпадак. На заводзе „Красный Химик" новы майстар—з саматужнікікаў—зьвёў навучаньне прымацаванай да яго работніцы да выкананьня чорнай працы. Гаспадарчыя і профэсыянальныя організацыі на гэтую ненормальнасьць увагі не звараваюць.

Што цяжка адбіваецца на здароўі работніц?

У недастатковай ступені орган аховы працы, профэсыйныя організацыі і комсамольскія ячэйкі цікавяцца ўмовамі працы жанчын, прыстасаванасьці асобных профэсый да жаночага організму, і вывучаньня вопыту пасылкі і прасоўваньня дзяўчат на кваліфікаваную працу (так, напрыклад, адсутнасьць яснасьці ў гэтым пытаньні ставіць вучаніц ФЗВ МББ перад немагчымасьцю атрыманьня пасьля сканчэньня школы, кваліфікаванай працы).

Няўважлівасьць да спэцыфічных асаблівасьцяй жаночай працы, адсутнасьць сталай навуковай дасьледчай працы ў гэтых адносінах і неабдуманы часам выбар дзяўчатамі профэсій (выклікаемы неабходнасьцю хутчэйшага адшуканьня (заробку)—у выніку цяжка адбіваецца на іх здароўі. Мы лічым, што ў сучасны момант комсамольскія ячэйкі павінны больш удзяляць ўвагі палепшаньню жыцьця дзяўчат-работніц, большаму ўцягненьню у вытворчасьць і ўвязку іх вытворчых і грамадзкіх інтарэсаў (разгрузка ад часткі грамадзкай працы, за лік узмацненьня вытворчага навучаньня).

Нашы прапановы.

Конкрэтна мы высоўваем наступныя мерапрыемствы:

— Побач з вялікім уцягненьнем дзяўчат у профшколу і фабзавучы, неабходна прадугледжваць тыя конкрэтныя галіны кваліфікаванай працы, ў якіх зможа быць ужыта праца дзяўчат работніц.

Наркампрацы павінен у большай меры заняцца распрацоўкай пераліку тых профэсый у якіх, прымаючы пад увагу умовы Беларусі, магчыма ўжываньне жаночай працы. Перад пасылкай на кваліфікаваную працу неабходна рабіць дасканальны мэдыцынскі адбор.

— Пры запаўненьні броні трэба больш пасылаць дзяўчат. Неабходна настойлівая барацьба супроць застарэлых забабонаў аб немагчымасьці выкананьня работніцамі кваліфікаванай працы (у менскіх друкароў „дзікім" лічыцца даручыць дзяўчыне абавязкі машыніста).

— Прэфорганізацыі і органы Наркампрацы павінны цікавіцца далейшым лёсам выпушчаных вучняў і дзяўчат, пытаньнем правільнага выкарыстаньня іх працы, прадстаўленьня ім кваліфікаванай працы.

— Вызначаная колькасьць месц павінна прадстаўляцца работніцам на курсах і ў гуртках па перакваліфікацыі.

— Органам аховы працы неабходна ў законадаўчым парадку аформіць прадстаўленьне найбольш хваравітым работніцам, выконваючы цяжкую фізычную працу, кароткатэрміновых водпускаў у часе мэнструацый.

— Мэтазгодна выдача спэцадзежы аднаго выгляду для хлапцоў і дзяўчат. Адсутнасьць удобнай спэцадзежы (штаны) перашкаджаюць работніцы працаваць (у спадніцы да рукавіка не небясьпечна падходзіць можа ўцягнуць у машыну, раскалёнымі бутэлькамі работніцы шклянага заводу спаднiцы спальвалі і г. д.).

— Існуючы ў Беларусі Інстытут Соцыяльнай Гігіены павінен уключыць у свой плян мерапрыемствы па вывучэньню працы жанчын і магчымасьці ўжываньня яго ў асобных галінах прамысловасьці.

— Пажадана праводзеньне, як у клюбе „Кім" так і сіламі юнсэкцыі шэрагу масавых клюбных вечароў, прысьвечаных удзелу дзяўчыны ў вытворчасьці.

Нарада звяртаецца з просьбай да ўсіх партыйных і комсамольскіх вытворчых ячэек разабраць на агульных адкрытых сходах ячэек ЛКСМБ, а таксама на нарадах дзяўчатработніц—гэты адкрыты ліст і дапоўніць яго практычнымі заўвагамі і прапановамі.

Пасьля абгаварваньня гэтага ліста па ячэйках, мы просім эканомкамісію ЦК ЛКСМБ прапрацаваць пытаньне аб становішчы дзяўчат у вытворчасьці і перанесьці канчатковае зацьвярджаньне мерапрыемстваў на бюро ЦК ЛКСМБ і прэзыдыум ЦСПСБ.

З таварыскім прывітаньнем:

Удзельніцы нарады кваліфікаваных работніц комсамолак (подпісы).

ЕДЗЕМ У ГОСЬЦІ.

Бабруйчане выехалі ў Ленінград.

З падарункамі—да маракоў.

(Ад нашага спэцыяльнага корэспондэнта).

3½ тысячы рублёў.—«Больш жару, чым перад зьездэм».—Ад чаго плакала піонэрка?—З бадзёрасьцю крануліся ў дарогу.

Больш чым два месяцы рыхтаваўся **Бабруйск** да пасылкі дэлегацыі на падшэфнае судно лінкор «Парыская Комуна». Больш чым два месяцы ячэйкі зьбіралі рублі, каб ў дзень Парыскай Комуны, імя якога носіць наш слаўны і магутны падшэфны лінкор, прынесьці маракам скромныя, сярмяжныя, але доўга-памятныя падарункі.

І сёньня комсамольская організацыя Бабруйшчыны радуецца вынікамі праведзенай падрыхтоўчай працы.

А вынікі—папярэдзілі ўсе чаканьні.

Організацыя сабрала тры з паловай тысячы рублёў, на якія пасылае на лінкор дэлегацыю ў ліку 69 чалавек. Акрамя пасылкі дэлегацыі на гэтыя грошы было куплена шмат розных падарункаў.

* * *

... Вясёлы рабочы хлапец, член дэлегацыі ўвайшоўшы ў памяшканьне акругкому радасна заначыў: Ха ха-ха...

— Сеньня ў Акругкамоле больш жару,—чым перад акруговым зьездам Комсамолу».

Нябывалая ажыўленасьць.

Машыністкі старанна перапісваюць лісты ячэек да маракоў; некалькі хлапцоў акуратна ўвязваюць падарункі: сярод іх ад профшколы мэталістых прыгожы і дарагі пісмовы прыбор, ад ячэйкі шчацінынікаў—грамата напісаная рознакалёрнай шчацінай, ад ячэйкі Працасьветы—біблютэчка з 70-ці цікавых кніжак; ад ячэйкі працаўнікоў Мастацтва—гармонік і шмат розных іншых падарункаў.

* * *

Радасьць членаў дэлегацыі—вялікая. Тры чырвонашчокія дзяўчыны з заводу «Акцябрь», якія далей Бабруйску нідзе ня былі, пры ўспаміне, што яны будуць у Ленінградзе, на лінкоры—ад радасьці падскакваюць, як дзеці.

* * *

А вось—піонэрка.

Расказваюць, што пасьля выбараў не дэлегатам яна ад радасьці... доўга плакала.

Дэлегацыя перад ад'ездам выбрала бюро сакратарыят, рэдколегію і гаспадарчую камісію. Кожны член дэлегацыі атрымаў ліст, дзе адзначана, як сябе трэба трымаць у вагоне, у дэлегацыі, на лінкоры і інш., а таксама сьпіс пытаньняў, якімі ён павінен пацікавіцца знаёмячыся з працай ленінградзкіх комсамольцаў.

* * *

Палова 11 гадзіны. Вясеньняя цёплае паветра ўсіх бадзёрыць, усіх радуе. З факеламі, музыкай, сьпевамі рабочая і служачая моладзь Бабруйску сабралася каля комсамольскага клюбу, каб правесьці сваю дэлегацыю.

70 чалавек дэлегацыі з клуначкамі-падарункамі ў руках крануліся па вуліцы імя Парыскай Комуны. За імі пад гукі комсамольскага маршу здаецца рухаўся ўвесь горад.

Каля станцыі спаткалі комсамольцы-чырвонаармейцы і моладзь-чыгуначнікі.

Дэлегацыя групамі ўселася ў вагоны, цягнік крануўся, стук калёс, рытмічнае сапеньне трубы пачало адрывацца ад станцыі Бярэзіны, а на пэроне сьвяціліся факелы, разам з імі сьвяцілася і радасьць прысутнай тут моладзі.

Зьміцер Паваротны.

Бабруйск—Жлобін. Уначы на 15 сакавіка.

ЛІТАРАТУРНАЯ СТАРОНКА.

Сем.

У часе масавых арыштаў у Заходняй Беларусі ў Бельскім павеце польскай ахранкай было арыштавана 217 сялян. Комсамольская вясковая ячэйка на сходзе парашыла дамагчыся вызваленьня з турмы хаця-б трох чалавек-кіраўнікоў. Але ў той-жа дзень, па даносу, яны былі арыштаваны і трапілі таксама ў Бельскую турму.

Пасьля зьбойства іх вывялі на вуліцу і загадалі бегчы. Тут-жа наўздагон ім паляцелі кулі, і ўсе семера палягалі мёртвымі. Ноччу іх закапалі ў агульную яму.

(З тэлеграм).

Ал. Вясковы

Сем

Сем іх адважных, сем—
Кроў маладая
бурліць.
Вышлі з сцягамі ўсе:
— Нельга так далей
жыць.

Ой, да турмы цяпер ім
Шлях да турмы
недалёка.
Зьдзекі, допросы, гвалт,
Кпіны ў вочы,
Кпіны.
Енку, пакуты шмат—
Чорнымі сталі
Сьпіны.
Вуліцай гналі з турмы—
Голас жандара:
— Бягом!
Кулі ўдагон панясьліся—
Лінула кроў
Агнём.
Лінула кроў на брук—
Камень зрабіўся
Чырвоны.
Вестку назаўтра друк,
Вестку разьнёс
Мільёнам:
— Мёртвымі палі сем...
— Сем іх загінула
Разам...
Новы протэст усіх
Будзе панам
адказам.
Згінулі вы без пары—
Шмат хто прамовіць
З жальбою.
Гэтым агонь ня стушыць,
Гэтым ня будзе
Спакою.
Грудзі сьцякалі крывёй—
Голас апошні быў:
«Зьмену»...
Згінуўшых вас маладых,
Тысячы новых
Заменяць.

Жыць стала кепска. Жыць
Што дзень працоўнаму
горай.
Пану ў жывот нажы—
Разам прыкончым
скора.
Хутка адважных сем,
Хутка схваціў
збоку.

А. Розна.

(На растрэл 7 комсамольцаў Польшчы)

Хай буяніцца пажарамі
У белапанскай Польшчы дні
Хай палаюць над абшарамі
Новыя агні...

Сьціхлі ветры ап'янелыя
Аняменi ўжо даўно
Толькі далі, далі белыя
Абвіваюць шыр палёў...

Сёньня Польшчы захацелася
Супыніць жыцьця разгон,
Сёньня палі байцы сьмелыя
За будоўлю новых дзён.

Завісьлі рукі пасінелыя
Прыляглі на дол...
Ціха плачуць далі белыя,
Дрэмлюць навакол...

Для байцоў ня ігрaе чырваньню
Тускла небасхіл
Змоўкла сэрца... Словы вырваліся...
Больш няма ўжо сіл...

Ветры лётаюць буйныя
Трупы спавілі.
Расьцьвітаюць над курганамі
Дзёры і васількі...

Ня стрымаць разгон да лепшага
Новага жыцьця,
Бо сьмяецца і буяніцца
Новая вясна.

Маладняковец.
(Сяброўскі шарж).

Вось

1. Мы дзеці рэволюцыі.

як

2. Першае натхненьне.

выра

3. Бацькава крытыка.

стаюць

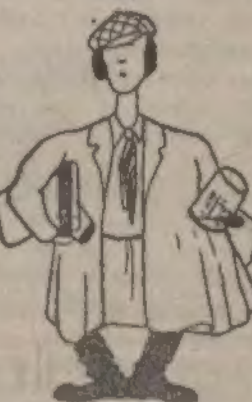
4. На маладняковскую сходку.

мала

5. Надрукавалі!!!

дня

6. Прызнаны поэта

---коўцы.

7. Крэдытнуўся...

Спатканьні.

I.

Язэп—народны судзьдзя аднаго з раёнаў. Марылька—местачковая дзяўчына. Яны часта сустракаліся, і доўга доўга гутарылі—вядома каханкі.

— Марылька, ты у мяне адна... Ясьненькі месячык мой... шаптаў Язэп ласкавыя, любыя словы...

І ніколі не хапала ночкі для іхняй гутаркі. Даўно, бывала, ужо сьпіць мястэчка і толькі варта сваёю бразгатнёю парушае спакой ночы, а Марылька з Язэпам, быццам галубкі варкуюць... Ціха, ціха вырываюцца словы—Язэпа:

— Я не магу цяпер жаніцца... Я павінен у хуткім часе атрымаць вышэйшую пасаду... пераеду у горад... і тады... мая дарагая галубка...

2.

Сьвяціў срэбны месяц. Булькала, абапал аброшая асакою і аерам, рэчка. Яшчэ ня пагас вячэрні золак, але зоркі схілялі ўжо сваю залацістую скронь. На крывым беразе рэчкі чарнелі дзьве чалавечыя цені. Плынь глушыла іхнія словы. Толькі асобныя гукі вырываліся ў прасторы:

... Ня плач... напішу... несла рэчка чысьціі словы, а за імі чутны былі ўсхліпы.

... Хутка ўсе будуць ведаць... не пакідай...—і шум рэчкі глушыў далейшы сказ...

3.

Неж раптоўна выехаў з мястэчка Язэп. Шмат вады прапесла рэчка з таго часу... А сеньня яшчэ з раніцы ўсё мястэчка ведала, што Марылька радзіла сына-байструка...

Толькі адна мара Марылькі магла згладзіць не дзявочы сорам—гэта мара аб тым, што прыдзе час, і «тады»...

. . . .

Але гэты час ня прыходзіў. Мінула ўжо два гады, а Марылька не атрымала ад Язэпа аніводнае весткі... Рэчку сумотных, пакрыўдных сьлёз выліла за гэты час Марылька, і цяпер ужо пачала забываць...

4.

— Слова для прывітаньня зьезду мае таварыш Ахрэмчык — сказаў старшыня сходу. Воплескі паўтарыліся, і раптам... пачуўся рэзкі вокліч жанчыны,.. Усе пераглянуліся, замітусіліся, а потым зноў усё спакойна.

Рэзкі вокліч—гэта быў вокліч Марылькі. Гэта яна пазнала ў Ахрэмчыку свайго Язэпа...

5.

...Не прашло і месяцу, як у адзін з хмурых васеньніх дзён, калі Язэп Ахрэмчык прышоў дамоў са службы з кепскім настроем,—яго жонка падала яму позву у Народны Суд. Язэп вытрашчыў вочы... А ў позьве было чотка напісана: «у якасьці вінаватайцы».

—Гм... чорт ведае што... непакоіўся Язэп і яго твар нэрвова перадзёргіваўся...

Ня вытрымаўшы тэрміну, назаўтра Язэп кінуўся у Нарсуд.

І толькі тут у судзьдзі, азнаёміўшыся са скаргай, успомніў старое... мястэчка... Марыльку... Папаўся... выказаў Язэп ўслух сваю прыкрую думку...

А праз тыдзень было зноў у Язэпа спатканьне з Марылькай, але з іншым пачуцьцём... Не глядзеў з вышак неба срэбны месяц, ня булькала рэчка, не зіхацела залацістая скронь зорак... Яны сустрэліся вачмі ў залі Нарсуду.

Язэпу хоцькі ня хоцькі прышлося выплачваць «аліманты»...

У той-жа дзень выпаў першы сьнег.

Сымон Бедны.

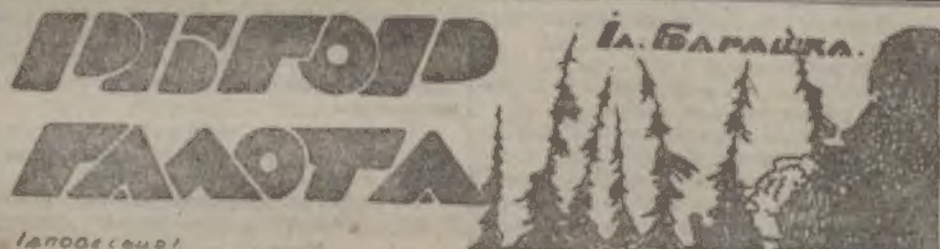
М. Багунец.

Была вясна...

Была вясна, усё цьвіло.
У сэрцы радасьць красавала;
Мае радзімае сяло
Мяне прыветна спатыкала.
І кудры саламяных стрэх
Чырвоным золатам гарэлі,
Шаптаўся з ліпаю арэх
І пчолы весела гудзелі...
І далі сінія лясоў
Прыветна мне глядзелі у вочы
І звонам буйных галасоў
Туман раскідывалі зморчаны...
Была вясна. Усё цьвіло
І радасьць у грудзях ўзрастала;
Мае радзімае сяло
Мяне прыветна спатыкала.

Зьмест папярэдняга.

1920 г. „Дваццацьпяць пеньць“—стала сынонімам белапольскага панаваньня. Польскія жаўнеры зьдзекуюцца над беларускім сялянствам. Спыніўшыся ў вёсцы Целяшоўка жаўнеры-абозьнікі наладзілі вечарынку. А на вечарынцы гвалцілі сялянскіх дзяўчат. Сярод іншых згвалцілі і Антосю. Не сьцярпеўшы зьдзекаў, Антося кідаецца ў вір...

Частка першая*)

II

Лес, цёмны лес.

Хвоі, што так уражкайна паўздымалі свае высокія чубатыя верхавінкі, рыпяць гушкаючыся ад ветру. Паглядзіш в угору—і адчуваеш веліч і прыгожасьць хваёвага лесу.

У лесе, на зямлі ціха. Летняя ноч. Атрад паўстанцаў, бы цені, праз жыты, аўсянішчы і даляныкі маладога хвойніку прабіраўся да сваіх.

Паўстанцы ведалі, што ў лесе ёсьць свае, у сваіх адчуваецца вялікая патрэба у людзях, у зброі...

Маладыя, бадзёрыя былі хлопцы. Колькі гора, колькі цікавых і жудасных апавяданьняў высаухалі іхнія суседкі—ёлкі і хвоі, якія, здавалася, так уважліва прыслухоўваліся да гамоўкі, і спачуваюча ківалі, у цемені ночы, сваймі поўнымі жыцьця, цяжкімі галінамі...

Па загаду ад паўстанцкага штабу партызаны павінны былі злучыцца з атрадам Рыгора Галоты, каб потым узброіўшыся зрабіць напад на белапольскую вайсковую частку абоз, які едучы на пазыцыю з аружжам спыніўся ў Целяшоўцы.

На небе выплыў маладзік—залатыя рожкі. У паветры, яшчэ ад дзённой сьпякоты не супакайвалася гудзець машкара—камары таўклі мак. Сваім цьмяна-жоўтым сьветам маладзік залаціў чорна-зялёныя верхавіны хвой. Сталёвай крывою турэцкай шаблі разразала рэчка лес на дзьве няроўныя часткі. Адна большая з іх пацягнулася аж пад Бярозу, другая—меншая нячыльна ўрастала ў Целяшоўку з левага яе боку.

Партызан было чалавек з дванаццаць: Мірон, Яська Мікітаў, сам стары Мікіта, Ясь з Гліпішча, Лабанок Рыгор, Стаська Жук і яшчэ хлапцоў з пяць.

Па загаду ім трэба было спыніцца ля млыну, усім схавацца ў лазьняку ля рэчкі, а Яську са старым Мікітай—пайсьці да Сымона, мельнікава сына, і забраўшы з млыну падрыхтаваную зброю разам з ім правесьці атрад у логава Рыгора Галоты... у лес, і ўжо зранку, з усходам сонца, зрабіць напад, адбіць абоз з аружжам: а там... гайда папава ў пушчу, у лес...

Ішлі ў лесе... Толькі валежнік пад нагамі хрумсьцеў, часамі чуцен быў дзікі савіны рогат... Стары Мікіта перажагнаўся. Яська скоса паглядзеў на яго, ўзроку стары не заўважыў, толькі чамусьці сваю вінтоўку зьняў з пляча, узяўшы перанес у руцэ.

—Дапамажы божа!—вырвалася з вуснаў старога заядлага партызана, які несьцярпеўшы белапольскіх зьдзекаў, далучыўся да маладых, пашоў у лес... Лес прыняў яго пад сваю ахову, як і соткі іншых такіх-жа Мікітаў...

— Ну вось і рэчка...—шэпатам зьвярнуўся Мікіта да Яські—Цяпер толькі ў лагчыну, у лазьняку ўсіх сабраць...

Яська моўчкі кінуў галавой—даў згоду чакаць.

Яська з Мікітаю былі разьведчыкі, а таму ім прышлося з хвілін дзесяць пачакаць пакуль усе малайцы, па аднаму перахадзячы на цыпачках ад хвоі да хвоі, сабраліся у адзін гурт. Загад быў просты.

— Быць на пагатове. Чуць што на выручку сваім...

І зноў цішыня... Толькі недзе ля рэчкі ў лазьняках стаялі дзесяць сваіх з вінтоўкамі. І дулы вінтовак скрозь ліству тырчалі бы аголеныя ад лісьця дубчыкі. Позыцыя была ўдачлівая—за сьпіною лес—ня выдасьць—наперадзе—маладыя вочы і дулы вінтовак, а к таму і прыродная позыцыя—вёска і млын былі крыху ніжэй, а рэчка была загародаю сьпераду. Адно толькі: дулы—на мост і шлі... на выпадак трывогі...

Мікіта з абрэзам пад сьвіткай ішоў наперадзе, Яська ззаду, з наганам у кішэні, і штыхом у рукаве левай рукі. Ішоў Яська і думаў: як гэта на сьвеце дзіўна...

Я, сялянскі хлапец павінен туляцца па лесе, павінен кінуць сям'ю—матку з бацькам, з сястрою, гаспадарку і ісьці ратаваць свой край ад чужых людзей. Чаго ім трэба гэтым чужынцам?—Нашто ім трэба было забіраць наш край, каб потым кожны стары і малы абзываў іх скуралупамі, уцякаў ад іх у лясы, змагаўся з імі за што... За што? За тое каб яны пашлі прэч з нашых лясоў, з нашых хат...

Яська разважаў: што робяць яны гэтыя жаўнеры? Рабуюць апошняга конiка ў нашага селяніна, выводзяць апошняга парсюка з хлеву, гвалцяць маладую дзяўчыну... І гэта для іх асалода.

—Сволочы... міжвольна вырвалася ў Яські з вуснаў. Мікіта азірнуўся на Яся. Стары здагадаўся на чыйму адрасу вырвалася гэта слаўцо... Ціха туляючыся надыходзілі яны да мосту... Мікіта—стары партызан—яго не правядзеш!..

—Лажыся!—скамандаваў ён Яську, і сам момантальна распластаўся на зямлі... Яська лёг. Яны былі каля самага мосту... Мікіта падпоўз яшчэ бліжай, ціха, ціха разгарнуў ліству лазьняку, падняў галаў-прыглядаўся ў цемень ночы...

—Польскі каравул... жаўнер на мосьце... на цямноце жаўнер вудзіць рыбу... во дзе дурань!..—шэпатам з усьмешкаю падзяліўся навіною Мікіта.

Адзін міг, і ў яго галаве сасьпеў плян:—Зьняць?

Бо інакш—нельга...

—Мой плян правапіцца—на дапамогу!—сказаў Мікіта хаваючы штык, і ўжо праз хвіліну лапаць яго няўпэўнена ступіў на мост...

(Працяг у чарговай літ. старонцы).

*) Пачатак гл. № 28 (410).

Саюзныя навіны

(У ЦК УсеЛКСМ)

Дзяцей рабочых у школы ФЗВ

Аддзел школьнага будаўніцтва ЦК УсеЛКСМ прызнаў неабходным арганізацыю ў гэтым годзе спэцыяльных кароткатэрміновых курсаў для падрыхтоўкі дзяцей рабочых і беднякоў да наступленьня ў школы ФЗВ. З Галоўпрофасьветай і цэлым шэрагам гаспадарчых і прафэсыйных арганізацый ужо дасягнута пагоджанасьць аб водпуску сродкаў на арганізацыю курсаў. Курсы ствараюцца тэрмінам ад аднаго да 3-х месяцаў і падрыхтоўваюць уступаючых, у першую чаргу, па матэматыцы і роднай мове.

Падрыхтоўка да ўсесаюзнай конфэрэнцыі

Усесаюзная конфэрэнцыя ЛКСМ адчыніцца 24-га сакавіка. Пасяджэньні конфэрэнцыі будуць адбывацца ў Калённым зале Дому Саюзаў у Маскве.

На конфэрэнцыю чакаецца прыбыцьце да 800 делегатаў з рашаючымі і дарадчымі галасамі. Па ўсім арганізацыям праводзіцца ўзмацнёная падрыхтоўка да конфэрэнцыі.

Твар усесаюзнага комсамолу

Да моманту V усесаюзнай конфэрэнцыі ЛКСМ па ўсяму СССР налічваецца 65.60 ячэек комсамолу, у якіх аб'яднана 1.961.319 сяброў і 125.632 кандыдаты комсамолу.

Піонэратрадаў налічваецца 45.123, арганізавана ў іх піонэраў 1.739.977 чал., актыбрат налічваецца 268.137.

З газэткай у руках..

Дыспут аб „Чырвонай Зьмене“.

(Барысаў, коопэратыўная ячэйка).

Дыспут аб «**Чырвонай Зьмене**» зацікавіў усіх комсамольцаў ячэйкі, а таксама і беспартыйную моладзь.

Хлопцы разгортвалі нумары сьвежай «Чырвонай Зьмены» і практычна паказвалі на яе дасягненьні і асобныя недахопы.

Своечасова і добра пачалі даваць у газэце аддзелы «За рэжым эканоміі», «Зьніжэньне цэн». Чацьвёртая старонка —адна з найлепшых: у ёй усяго па крысе. Газэта пішацца яснай, простай і зразумелай мовай.

Мала у газэце аддаецца месца аддзелу «Міжнароднае становішча», няма сур'ёзных навуковых артыкулаў, **літаратурную старонку, якой вельмі цікавяцца, трэба пашырыць і часьцей выпушчаць.** Дрэнна тое, што ў газэце не друкуюцца адказы адпаведных устаноў на дописы юнкораў.

У спрэчках выказвалася шмат таварышоў. Выявілася, што на ўсю ячэйку выпісваецца толькі два-тры экзэмпляры «Чырвонай Зьмены». Тут-жа паставілі выпісаць 20 экзэмпляраў газэты.

Паміж іншым, многія паказвалі на **неабходнасьць перайсьці «Чырвонай Зьмене» на штодзённы выхад.**

М. Гурэвіч.

Кіно-навіны

Новыя фільмы

Белдзяржкіно закупіла каля 30 новых кінофільмаў Украінскай вытворчасьці, сярод якіх маюцца **„Тарас Шевченко“, „Лесной зверь“. „Взрыв“ ды інш.** Таксама закуплен шэраг замежных кіно-стужнак.

Усе адзначаныя фільмы будуць у хуткім часе дэмонстравацца ў мясцовых кінотэатрах.

Яшчэ 25...

Заканчваюць сваю працу ўсебеларускія курсы кіно-механікаў. Выпуск курсаў чакаецца ў першых лікаў красавіка г. г. Пасьля выпуску 25 новых кіно-механікаў будуць накіраваны ў вёску ў якасьці кіраўнікоў кіно-перасоўкамі.

Фізкультура

У канцы сакавіка—нарада

ВСФКБ сумесна з ЦК ЛКСМБ скліккаюць у канцы сакавіку ўсебеларускую нараду працаўнікаў фізкультуры з наступным парадкам дню: 1) практычныя мерапрыемствы ў фізкультурнай працы; 2) аб летняй працы.

Фізкультурны лісток

ВСФКБ прызнаў неабходным выдаваць штомесячны інформацыйны лісток дзеля высьвятленьня фізкультурнага руху ў Беларусі. Першы нумар лістку выйдзе 1 красавіка.

Працуе пленум ЦК ЛКСМБ.

14-га сакавіка г. г. адчыніўся пашыраны пленум ЦК ЛКСМБ.

На пленуме прысутнічае 84 чалавека. Акрамя сяброў і кандыдатаў ЦК на пленум запрошаны яшчэ прадстаўнікі вытворчых ячэек і вясковых райкомаў ЛКСМБ.

14-га сакавіка ўвечары быў заслуханы даклад тав. Бараньнікава аб працы бюро ЦК.

Спрэчкі па дакладу ЦК занялі ўсе раніцнее пасяджэньне пленуму 15-га сакавіка.

На вячэрнім пасяджэньні 15-га сакавіка працягваліся спрэчкі па дакладу ЦК. У спрэчках ўсяго выказалася 20 чалавек.

Затым быў заслуханы даклад тав. Адзінца аб зьмесьце працы піонэратрадаў і кіраўніцтве ёю.

У раніцнім пасяджэньні пленуму 16-га сакавіка разгарнуліся спрэчкі па дакладу тав. Адзінца.

„Жырная“ гісторыя

„Нельзя-ли для прогулок“...

І напаўняюць-жа нашу Беларусь рознымі «жырамі»...

На гэтай галіне ў нашай краіне працуюць ТЭЖЭ, (Жыртрэст) і прадстаўніцтва Усесаюзнага Маслажырсындыкату.

Працуюць яны сабе паціхутку, не перашкаджаюць адзін другому. Справа ішла-бы, як па маслу... Дык не!

У адзін прыгожы дзень 2 вышэйпаказаныя ўстановы к свайму вялікаму жаху сустрэлі на беларускім рынку нешта такое, што прымусіла іх вельмі зьдзівіцца.

Пугалам, якое так спалохала ТЭЖЭ і прадстаўніцтва маслажырсындыкату, зьявіўся Ленінградзкі «Жыртрэст», прыслаўшы свайго упаўнаважанага ў Менск.

Упаўнаважанаму даны дырэктывы, як найшырэй разгарнуць сваю дзейнасьць.

Упаўнаважаны энэргічна і актыўна выконвае дырэктывы свайго праўленьня.

Бедныя ТЭЖЭ і Маслажырсындыкат!

Вы маеце новага конкурэнта.

«Бог тройцу любит»—кажа старадаўняя руская пагаворка.

Але к вялікаму «жалю»—такі ўжо ў нашыя часы лёс божы—гэта любоў разва супярэчыць запатрабаваньням масавага спажыўца.

Трэба мець на увазе, што ленінградзкі жыртрэст уваходзіць як частка ва усесаюзны Маслажырсындыкат і яго тавары збываюцца па нашаму саюзу праз гэты сындыкат, які мае прадстаўніцтвы амаль што ўва ўсіх буйных гарадох СССР.

Але гэта ленінградзкаму жыртрэсту мала. Ён жадае сваёй дзейнасьцю «замяніць» працу усесаюзнага сындыкату і вось насаджвае свае прадстаўніцтвы...

Паміж іншым, з задавальненьнем запатрабаваньняў спажыўца і нашага рынка могуць справіцца прадстаўніцтвы ўсесаюзнага Маслажырсындыкату і ТЭЖЭ, якія даўно працуюць і маюць вызначаную кліентуру.

Упаўнаважаны ленінградзкага жыртрэсту тут патрэбен не больш, як пятая сьпіца ў калясе...

Нам здаецца, што можна з посьпехам прапанаваць Ленінградзкаму ўпаўнаважанаму: «нельзя-ли для прогулок подальше выбрать закоулок»...

Р. Гольдзін.

Адказы чытачам.

Лясному (№ 844) Комсамолец, які займаецца ў саўгодзе, можа не наведваць політшколу.

З. (№ 845) Селянін, які жадае атрымаць дармовы лісток для паездкі на курорт, павінен зьвярнуцца для гэтага у Акрсабес.

Галоднаму (№ 846) Калі праца комсамольца патрабуе ад яго вялікай асьцярожнасьці, ён можа насіць аружжа, узяўшы дазвол у Мясцовым Аддзяленьні ДПУ.

С. (№ 847) У кожнай ячэйцы ёсьць эканомпрацаўнік, з якім комсамолец павінен дагаварыцца раней, чым заключыць умову паміж батраком і селянінам. Таксама аб гэтым можна дагаварыцца з райсаюзам Працзямлес, які дасьць належныя дырэктывы.

С. (№ 848) Кожная школа мае магчымасьць адпусьціць сродкі на культурна-асьветную працу (выпіска газэт, часопісаў і інш.)

Адруну (№ 849) Каб стаць юнкорам „Чырвонай Зьмены“, ня трэба запаўняць анкету. Трэба толькі пісаць.

„Беларускі піонэр“ па радыё

Нарада пры упаўнаважаным радыёперадачы па БССР пастанавіла наладзіць рэгулярную перадачу па радыё піонэрскіх матар'ялаў.

«Беларускі піонэр на радыё» будзе выходзіць рэгулярна 2 разы ў месяц. Першы нумар вышаў 15 сакавіка.

Рэдактарам піонэрскай радыё-газэты назначан т. Пякарчык.

Зьніжэньне цен на мясцох.

Тав **С. Асіта,** рабочы **Нова-Барысаўскай «Чырвонай Бярэзіны»** скардзіцца на **дарагія цэны на абеды.** Пры гэтым ён паведамляе, што сталоўскія абеды далёка не першакляснай якасьці.

— «Не абед, а проста сьлёзы»...

Зьніжаньне цэн адчуваецца і у **Быхаве.** Тав. **Хайкін** паведамляе нас аб тым, што:

— «У нашым спажывецкім таварыстве ўжо зьніжаны цэны на прадметы першай неабходнасьці. Мука з 1 р. 80 к. зьнізілася да 1 руб. 58 к., маляваны чыгун—з 30 кап. да 27 к., махорка—з 7 кап. да 6 к. **Зьніжэньне адбываецца за лік памяншэньня накладных выдаткаў.**

Аб вельмі адмоўным факце паведамляе нас тав. **Міх. Зак,** наш Талочынскі карэспондэнт:

— Моладзь наша ня прымае ніякага ўдзелу ў кампаніі па зьніжаньню цэн.

Тав. **Зак** апавядае нам пра такі непрыемны выпадак, як адмаўленьне коопэратыўнага прыказчыка-комсамольца Гольдмана паказаць фабрычны ярлык таго тавару, да якого прыцэніваўся другі малады хлапец.

Тав. Зак, бязумоўна, цалкам праў, бо кожны сябра коопэратыву, кожны спажывец мае поўнае права цікавіцца тым таварам, які ён купляе.

* * *

Кожны дзень у рэдакцыю паступаюць усё новыя весткі аб ходзе кампаніі па зьніжэньню цэн. З гэтых вестак відаць, што **моладзь яшчэ вельмі мала «раскачалася» ў гэтых адносінах...** Комсамольскія ячэйкі, дзе-ж ваша ініцыятыва і энэргія?

„Дзеду на вёску“

Аб „арыгінальных“ лістох.

На выстаўцы паштовых кур'ёзаў.

У Чэхава ёсьць маленькае цікавае апавяданьне «Ванька Жукаў». У ім апавядаецца аб адным вясковым хлапчуку, які жыве ў вялікім горадзе, служыць эксплёататара-шаўца і вельмі сумуе па роднай вёсцы... Аднойчы Ванька — захацеў гэтага хлапчука—парашыў напісаць дзеду ў вёску ліст аб сваім жыцьці-быцьці. Напісаўшы, ён паклаў ліст у конверт і, крыху падумаўшы, вывеў адрас: «дзеду на вёску»...

Калі мы чыталі гэтае апавяданьне, нам было жаль маленькага Ваню. Мы ведалі, што яго ліст не пападзе да дзеда і ўсе яго надзеі – дарэмныя.

І няўменьне Ваніі напісаць правільна адрас было нам зразумела. Але што казаць, калі цяпер сустракаюцца дарослыя гарадзкія людзі, якія «адкалываюць» такія «нумары» яшчэ нагорш... Людзі, якія за гэтай пары яшчэ не павучыліся правільна напісаць адрас, людзі, якія зьяўляюцца аўтарамі... паштовых кур'ёзаў.

Выстаўку такіх «паштовых кур'ёзаў» наладзіла Менская Паштовая Кантора. Але гэта выстаўка умяшчаецца на адной маленькай дошцы з кратамі, якая вісіць у прасьценку гамага шумнага і людн... пакою пошты.

За кратамі знаходзяцца «аднапаўныя лісты, якія не пашлі далей пош...

Вось прыклад: «Граждайину Леве Рудерману, 1-й Лавровский переулок, дом ... квартира 2». Відавочна, адправіцель ... рашыў, што пошта сама дагадаецца, у якім горадзе жыве Лёва Рудэрман. Але ... гэта ня здарылася—і вось ліст у ... паштовых кур'ёзаў. Такіх адрасоў, у якіх не паказан горад, ці вуліца, ці нумар дому—бывае шмат. Ёсьць сярод кур'ёзаў і ліст за мяжу, на якім не паказана краіна і горад... Гэта зусім «арыгінальна»!

Але ёсьць «нумары» нагорш. Вось ... лы шэраг лістоў, у якіх адрасы складаюцца з... пустых месц. Ня верыцца, ... гэта факт! Абсолютна чыстыя конвэрты, пасярэдку якіх чарнеюць адзінокія штэмпалі... І якія гэта чудакі пасылаюць?..

Упізе дошкі выстаўлены прыкладныя адрасы: ведай як трэба пісаць! Вось прыкладны адрас: «Гор. Ленинград, Освобождения, дом № 10, кв. № 7 Смирнову Петру Николаевичу». І ўпізе: «... Иванова, Минск, Советская, д. № 5, ... № 7».

Выстаўка карыстаецца вялікім посьпехам. Вакол маленькай дошкі заўсёды цесна...

Мін...

Згублены:

— Комсамольскі білет № 8743 на ... Дзедзюля У., выдадзены Менскім акр... комам ЛКСМБ.

Па непрасохлых вясеньніх лужах...

НА ВЭЛЁСЫПЭДАХ ПА КООПЭРАТЫВАМ

Разважаньні на вясеньняй вуліцы.

Сёньня першы сонечны дзень... Вясна зьявіцца на вуліцах... Ідзеш — і бяспрычынна ўхмыляешся... Чаму? Ня ведаеш...

Да рэчы: чаму можа радавацца сёньня газэтны работнік? Хіба зьніжаны розьнічныя цэны? Хіба ў коопэратывах усё, як належыць—і прэйс-курант вісіць, і адносіны прыказчыкаў да спажыўцоў добрыя? Хіба так? Напэўна не! І таму нельга пісаць вясеньніх оптымістычных артыкулаў. Трэба зноў запіцца хмурай і злой крытыкай... Эх, цяжка!..

Насустрач ідзе таварыш — рэпарцёр. Абменьваемся думкамі.

— Ведаеш што,—давай праверым, як справы ў коопэратывах... Вось—аб прэйс-курантах... Гэта важнае пытаньне... Ці ўсюды ёсьць прэйс-куранты? Ці адпавядаюць яны свайму назначэньню? І побач з гэтым даведаемся аб цэнах... Ідзя, а?

— Даёш!

— На акраіне далёка ісьці... **Возьмем вэлёсыпэды і рушымся.**

— Ёсьць такая справа!

Па вясеньніх лужах...

Праз 5 хвілін 2 вэлёсыпэдыстыя памчаліся па вясеньніх лужах Савецкай вуліцы па напрамку да вакзалу.

Абагнаўшы адзін заспаны аўтобус, мы спыніліся на рагу Савецкай і Сьвярдлоўскай. Тут буйны магазын МЦРК № 4.

Прысланіўшы вэлёсыпэды да сьцяны, мы ўвапілі ў магазын. Народу шмат. Але ля вялікага, яскрава намалёванага прэйскуранту цэн—амаль нікога... Комсамолец—прыказчык тав. Фішар гаворыць нам: „...публіка ня цікавіцца прэйс-курантам... ня прывыкла... гэта дрэнна“.

— Безумоўна, дрэнна!—адказваем мы ўжо ў дзьвярох. Трэба сьпяшыць...

Чым далей—дарога ўсё горш і горш. Часта прыходзіцца саскакваць і цягнуцца пешаком...

Забрызганыя граззю дабіраемся ўрэшце да двух магазынаў ТПО МББ—№ 1 і № 7.

У абодвых магазынах прэйс-курантаў няма. У першым гатова толькі дошка: „прэйс-курант гэтымі днямі ўжо зробім“—кажуць нам з вінаватай ухмылкай...

— Трэба патарапіцца!

У другім магазыне „прэйс-куранту няма і ня будзе“. Гэта словы загадчыка магазынам.

— Чаму?—пытаем.

— А таму, што шмат тавараў... Куды там пісаць—усю сьцяну зойме!

— А вы-б па асноўным, найбольш ходкім таварам... Як у ЦРК.

— А... глупства гэта!—адмахваецца загадчык.

Бачым, што „агітацыяй“ тут ня возьмеш. Трэба будзе „нажаць“ іншым шляхам.

— Да пабачэньня!

Ускокваем на вэлёсыпэды і на ўсю ляцім ад гэтага сумнага месца.

Але і ў вялікім магазыне МЦРК № 21 —справы ня лепшыя, чым у ТПО.

Калі там зусім ня было прэйс-куранту, дык тут іх было цэлых два! Адзін стары і адзін новы. А спажывец адкуль ведае па якому трэба спраўляцца.

— Далей!

Вось—чыгуначны мост. Тут добра! Гладкая, сухая дарога, сонца, прастор... Э-эх!

Ляцім сапраўды, „як птушкі“.

Ля крамы № 10 «Беларускага Ларка» —перапынак.

У краме прэйс-курант ёсьць, але які? Як паглядзіш на яго,—дык увесь апэтыт адпадае... Запэцканая падсьляпаватая дошка, а на ёй каракулі мелам... Ну і разьбірайся тут! Ня дзіва пасьля гэтага, што ніводзін спажывец ня цікавіцца „прэйс-курантам“. Паміж іншым, тут і цэны даволі высокія. Сахарны пясок—62 к. кілё (у ЦРК 61), кракаўская каўбаса—1 р. 30 кап. (у ЦРК—1 р. 20 кап.), украінская каўбаса—1 р. 40 кап. (у ЦРК—1 р. 30 к.).

— Чаму-ж гэтак у вас?—пытаем у прыказчыка.

— Нам невядома...—Праўленьне распараджаецца, а наша справа маленькая—прадавай, ды ўсё тут... І наогул мы не коопэрацыя.

— Вось як! Ага!..

Запісаўшы словы прыказчыка ў блёкнот—рушыліся далей...

«Оазіс»

— Няўжо ўсюды такія сумныя карціны? Няўжо мы ня сустрэнем ніводнага «оазісу» ў гэтай «коопэратыўнай пустыні»?..

З такімі думкамі мы пад'ехалі да самага крайняга магазыну ТПО МББ № 6.

І што-ж? Мы тут убачылі такое, што ўсхвалявала нават нашы сухія рэдакцыйныя сэрцы і напоўніла іх ціхай радасьцю.

На прылаўку стаяў прэйс-курант у выглядзе маленькай выстаўкі тавараў з паказаньнем цэн.

Пры дапамозе такога прэйс-куранту спажывец мае магчымасьць **адразу азнаёміцца і з цаной і з якасьцю тавару.**

— **Вось гэта добрае пачынаньне!** сказалі мы і прасьціліся з жыхарамі „оазісу“.

Назад—у цэнтр.

Адпак, ужо позна... Паглядзелі на неба: сонца ужо няма і шэры, сьвежы вечар набліжаецца...

— Назад!

Памчаліся, як на вэла-спаборніцтвах. Чумазыя чыгуначнікі застанаўліваліся, з адзіўленьнем глядзелі на нас і громка крычалі:

— Што ў вас галава на карку, ці карк на галаве?..

Мы ня ведалі, што на галаве, але ў галаве была адна думка: **на акраінах з прэйс-курантамі кепска, а як у цэнтры?**

Хутка былі на цэнтральных вуліцах.

Пераканаліся ў тым, што з **прэйс-курантамі больш-менш добра толькі ў магазынах МЦРК.**

У астатніх магазынах, як напрыклад „Общий Труд“, „Чырвоны Крыж“, „Перамога“ ды інш.—кепска: прэйс-курантаў няма, ці ёсьць, але няпоўныя, нядобра намалёваны...

Як агульнае зьявішча для ўсіх магазынаў мы зазначылі тое, што спажывец не чытае прэйс-куранту.

Гэта—адмоўны факт!

* * *

Досыць!

Вылазаем з замораных „жалезных конікаў“...

Наша «вясеньняя рэвізія» закончылася.

Вынікі?

А вынікі тыя, што цяпер толькі вясна кампаніі па зьніжэньню цэн... І шмат непрасохлых луж... І ў гэтыя лужы часта садзяцца нашы паважаныя коопэратары...

Міх. Гольдбэрг.
Р. Гольдзін.

Адказныя рэдактары: **А. БАРАНЬНІКАЎ. А. КУРЦІК.**